

Razvoj
STANDARDA
KVALIFIKACIJE
za učitelje
i njegova
primjena u
postupku
licenciranja

Vlasta Vizek Vidović
Vlatka Domović
Alenka Buntić Rogić

Nacionalni centar za
vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Zagreb, 2015.

NACIONALNI
STANDARD
KVALIFIKACIJE
ZA UČITELJE

RAZVOJ I PRIMJENA STANDARDA KVALIFIKACIJA ZA UČITELJE U POSTUPKU LICENCIRANJA

Priručnik za sudionike u odgojno obrazovnom sustavu

NAKLADNIK

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

ZA NAKLADNIKA

*Maja Jukić, ravnateljica Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje
obrazovanja*

UREDнице

prof.dr.sc. Vlasta Vizek Vidović, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

prof.dr.sc. Vlatka Domović, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

*mr.sc. Alenka Buntić Rogić, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje
obrazovanja u Zagrebu*

RECENZENTICE

prof. dr. sc. Vesna Kovač

prof. dr. sc. Vesna Vlahović-Štetić

LEKTORICA

Ivana Cvitanović

NASLOVNICA I GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Alfacommerce d.o.o.

TISAK

Alfacommerce d.o.o.

NAKLADA

1500 primjeraka

KONTAKT

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

ADRESA: Petračićeva 4, 10 000 Zagreb

gđa. Vanja Petričević

TEL: +385 1 4501 800; FAX: +385 1 4501 801

MAIL: vanja.petricevic@ncvvo.hr

ISBN: 978-953-7556-49-5

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000898554.

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

**Razvoj
STANDARDA
KVALIFIKACIJE
za učitelje i
njegova primjena
u postupku
licenciranja**

**Vlasta Vizek Vidović
Vlatka Domović
Alenka Buntić Rogić**

**Nacionalni centar za vanjsko
vrednovanje obrazovanja
Zagreb, 2015.**

**NACIONALNI
STANDARD
KVALIFIKACIJE
ZA UČITELJE**

PREDGOVOR	7
-----------------	---

1. RAZVOJ NACIONALNOG STANDARDA KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE – OPIS PROJEKTA

1.1. Osnovne informacije o projektu	10
1.2. Rezultati projekta	11
1.2.1. Prijedlog standarda kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvir	11
1.2.2. Jačanje kapaciteta ciljnih skupina za uvođenje standarda kvalifikacije za učitelje u njihovo područje rada	13
1.2.3. Podizanje svijesti i razumijevanja krajnjih korisnika o standardu kvalifikacije za učitelje	15
1.3. Opis provedbe projekta	15
1.3.1. Izrada prijedloga standarda kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira	15
1.3.1.1. Formiranje radne skupine	16
1.3.1.2. Analiza sadržaja relevantnih dokumenta i literature	17
1.3.1.3. Seminari za članove radne skupine, ciljne skupine, predstavnike nositelja projekta i partnera	18
1.3.1.4. Studijski posjet General Teacher Council of Scotland i Sveučilištu u Glasgowu	20
1.3.1.5. Izrada radne verzije prijedloga standarda kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira i priručnika za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje	21
1.3.1.6. Razgovori u fokusnim grupama	23
1.3.1.7. Izrada finalne verzije prijedloga dokumenta kojim se definira standard kvalifikacije za učitelje prema predlošku HKO-a i priručnika za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje	25
1.3.2. Jačanje kapaciteta ciljnih skupina za uvođenje standarda kvalifikacije za učitelje u njihovo područje rada	26
1.3.2.1. Radionice za predstavnike ciljanih skupina	26
1.3.3. Podizanje svijesti i razumijevanja krajnjih korisnika o standardu kvalifikacije za učitelje	28
1.3.3.1. Razvoj vizualnog identiteta projekta	28
1.3.3.2. Medijska kampanja	29
1.3.3.3. Izrada i ažuriranje mrežne stranice	29

1.3.3.4. Radionice za predstavnike krajnjih korisnika	29
2. HRVATSKI KVALIFIKACIJSKI OKVIR I STANDARD KVALIFIKACIJE	
2.1. Uvod u nacionalne kvalifikacijske okvire	34
2.2. Regionalni kvalifikacijski metaokviri	36
2.3. Hrvatski kvalifikacijski okvir	39
2.4. Neformalno i informalno učenje	41
2.5. Korisnost za građane Republike Hrvatske	42
3. OPIS STANDARDA KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE	
3.1. Uvod	46
3.2. Standard kvalifikacije: Licencirani učitelj u osnovnom i srednjem obrazovanju	48
3.3. Skupovi ishoda učenja i načini njihova vrednovanja	
UČENJE I POUČAVANJE	50
VREDNOVANJE	55
OKRUŽENJE ZA UČENJE	58
SURADNJA U ŠKOLI, S OBITELJI I ZAJEDNICOM	61
OBRAZOVNI SUSTAV I ORGANIZACIJA ŠKOLE	64
PROFESIONALNA KOMUNIKACIJA I INTERAKCIJA	67
PROFESIONALNOST I PROFESIONALNI RAZVOJ	70
4. NACIONALNI KVALIFIKACIJSKI STANDARD UČITELJSKE PROFESIJE KAO PODLOGA ZA RAZVOJ SUSTAVA LICENCIRANJA	
4.1. Uvod	74
4.2. Uvođenje u profesiju i stjecanja licence - međunarodna perspektiva	77
4.3. Okvir za uspostavu sustava licenciranja u Republici Hrvatskoj	83
REFERENCE	86
PRILOZI:	
Prilog 1. Popis članova radne skupine	90
Prilog 2. Upitnik za provjeru ishoda učenja u standardu kvalifikacija za učitelje	92
Prilog 3. Rezultati evaluacija radionica	102

Ovaj priručnik za dionike u odgojno obrazovnom sustavu nastao je kao rezultat rada stručne skupine unutar Grant sheme u sklopu koje je potpisan ugovor br. IPA 4.1.3.1.06.01.c16 o dodjeli bespovratnih sredstava koji se financira u sklopu IPA Komponente IV, Operativnog programa za Razvoj ljudskih potencijala, prioritetne osi 3: Jačanje ljudskog kapitala i zapošljivosti, mjera 3.1 – Daljnji razvoj hrvatskoga kvalifikacijskog okvira pod nazivom **Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja**¹. Priručnik je namijenjen svim sudionicima u odgojno-obrazovnom procesu, a posebno učiteljima-pripravniciima i njihovim mentorima kako bi se postiglo jasnije razumijevanje ishoda učenja koji se provjeravaju na kraju perioda uvođenja u profesiju u postupku stjecanja licence za učitelje².

Prijedlog nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje predstavlja dokument koji može poslužiti kao podloga za kreiranje sustava licenciranja i uvođenja u profesiju kojim se određuju temeljna kompetencijska područja i ishodi kojima učitelji-pripravnici trebaju ovladati kako bi mogli samostalno obavljati učiteljski posao.

Zakonska podloga za uvođenje standarda kvalifikacije je Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN br. 22/13), Pravilnik o Registru Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (NN br. 62/14) i Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN br. 124/14). Valja naglasiti da je učiteljsko zanimanje uključeno i u Bazu reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj te držimo kako predloženi standard kvalifikacije može predstavljati i značajan doprinos profesionalizaciji i regulaciji zanimanja u području odgoja i obrazovanja³. Prijedlog nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje rezultat je suradničkog rada predstavnika svih ključnih dionika u hrvatskom obrazovnom sustavu uključenih u IPA projekt Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja.

¹ Pojmovi koji se u ovoj knjizi upotrebljavaju u muškom rodu odnose se na pripadnike oba spola.

² Termin učitelj koristi se kao generički termin za djelatnike u odgojno-obrazovnom sustavu koji poučavaju u sustavu predtercijarnog obrazovanja koji obuhvaća razine 1, 2 i 3 prema Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji u obrazovanju (International Standard Classification of Education - ISCED. 2011., UNESCO, <http://uis.unesco.org/Education/Documents/isced-2011-en.pdf>), što u hrvatskom kontekstu podrazumijeva one koji poučavaju u osnovnoj i srednjoj školi.

³ Baza reguliranih profesija <http://reguliraneprofesije.azvo.hr/hr/profesije/?profession=431>

Prema Članku 117. Stavak 4, Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Republici Hrvatskoj (NN br. 87/08) propisano je da je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (u daljnjem tekstu: Centar) odgovoran za provođenje postupka licenciranja. Stoga je Centar inicirao pokretanje projekta izrade standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja. Proces i rezultati rada na projektu prikazani su u ovoj knjizi.

U prvom poglavlju izložene su osnovne informacije o projektu, ostvarenim rezultatima te je opisana metodologija za ostvarivanje svakog pojedinog rezultata.

U drugom poglavlju u kratkim crtama se opisuju glavne značajke nacionalnih kvalifikacijskih okvira, regionalnih kvalifikacijskih metaokvira i standarda kvalifikacija.

U trećem poglavlju priručnika opisuju se elementi standarda kvalifikacije, kompetencijska područja, ishodi učenja i načini njihova vrednovanja kojima učitelji-pripravnici trebaju ovladati na kraju perioda pripravnštva.

U četvrtom poglavlju objašnjena je mogućnost primjene standarda kvalifikacije u postupku licenciranja.

U ostvarivanju ciljeva projekta Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja sudjelovali su članovi radne skupine koji su omogućili i nastanak ove knjige te im iskreno zahvaljujemo. Uz to zahvaljujemo i svim sudionicima razgovora u fokusnim grupama kao i polaznicima radionica koji su svojim primjedbama i prijedlozima doprinijeli poboljšanju u određivanju i formulaciji ishoda te načina njihova vrednovanja.

Nadamo se da će ovaj tekst pridonijeti uspješnom uvođenju pripravnika u sustav licenciranja i njihovom osposobljavanju za samostalno pripremanje i vođenje odgojno obrazovnog procesa te biti polazni dokument koji će pružati odgovore na pitanja vezana uz ishode učenja u učiteljskoj profesiji.

1.

**RAZVOJ NACIONALNOG STANDARDA
KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE**

OPIS PROJEKTA

Alenka Buntić Rogić,
Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

1. RAZVOJ NACIONALNOG STANDARDA KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE – OPIS PROJEKTA

1.1. Osnovne informacije o projektu⁴

Projekt **Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja** provodi se u okviru Grant sheme IPA Komponente IV, Operativnog programa za Razvoj ljudskih potencijala; mjera 3.1. - Daljnji razvoj i provedba Hrvatskog kvalifikacijskog okvira u sklopu koje je potpisan ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za njegovo financiranje.

Glavni cilj projekta jest doprinijeti razvoju Hrvatskog kvalifikacijskog okvira izradom nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje.

Specifični ciljevi projekta su:

- doprinos razvoju standarda kvalifikacije za učitelje kao skup kompetencija određenih razina, obujma, profila i kvalitete, kao podloga u procesu uvođenja licenciranja
- odredba ishoda učenja kojima će se dokazati primjenjivost standarda kvalifikacije u postupku licenciranja.

Nositelj projekta je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Partneri u projektu su:

- Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
- Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Poljoprivredna škola, Zagreb
- Osnovna škola Pučišća, Brač.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 336.345,14 EUR-a.

⁴ Osnovne informacije o projektu organizirane su u skladu sa strukturom izvornog projektnog prijedloga.

Trajanje projekta je 18 mjeseci u periodu od 19. 08. 2013. do 18.02.2015. godine.

Održivost projekta opisuje se na sljedeći način:

- projekt će doprinijeti razvoju Hrvatskog kvalifikacijskog okvira te će imati neposredan utjecaj na razumijevanje i razvoj kompetencija za primjenu nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje
- predloženi dokument nacionalnog standarda kvalifikacije bit će korišten kao podloga za izradu drugih pravnih akata vezanih uz sustav licenciranja učitelja ishodi učenja opisani u standardu kvalifikacije za učitelje moći će se koristiti i za izradu drugih standarda kvalifikacije u svojim područjima
- metodologija razvoja kvalifikacijskih standarda za učiteljsku profesiju moći će se primijeniti i u razvoju kvalifikacijskih standarda u drugim zanimanjima
- diseminacija preko mrežnih stranica projekta, tiskanih publikacija te medijskih istupa članova projektnog tima

1.2. Rezultati projekta

U projektu su ostvareni svi planirani rezultati. To su:

- prijedlog standarda kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira
- jačanje kapaciteta ciljnih skupina za uvođenje standarda kvalifikacije za učitelje u njihovo područje rada
- podizanje svijesti i razumijevanja krajnjih korisnika o standardu kvalifikacije za učitelje.

1.2.1. Prijedlog standarda kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira

U dokumentu su razrađeni elementi (kompetencije, opseg, profil, osiguravanje kvalitete) potrebni za ulaz u učiteljsku profesiju usklađeni s pristupom i metodologijom opisanom u Hrvatskom kvalifikacijskom okviru te su definirani ishodi učenja koji će se primjenjivati u procesu licenciranja, to jest ulaska u učiteljsku profesiju.

U skladu s tumačenjem Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, definiranje profesionalnih standarda za pojedinu profesiju omogućava bolju komunikaciju i integraciju različitih nositelja interesa u obrazovnom sustavu, pri čemu se poštuju potrebe tržišta rada, potrebe pojedinaca i društva u cjelini. U skladu s time, definiranje nacionalnog standarda kvalifikacije za učiteljsku profesiju je pretpostavka za sustavno osiguravanje stjecanja i razvijanja kompetencija kroz inicijalno obrazovanje učitelja na sveučilišnim institucijama, uvođenje u profesiju i trajno profesionalno usavršavanje te provjeru kompetencija kroz sustav licenciranja i relicenciranja.

Korisnost prvog rezultata za ciljne skupine i krajnje korisnike

U okviru projektnog plana prepoznate su tri ciljne skupine koje su preko svojih predstavnika bile izravno uključene u pojedinim fazama projekta kao i predstavnici krajnjih korisnika koji rezultate projekta mogu upotrijebiti u svom radu. Za svaku od ovih skupina opisane su specifične potencijalne koristi od primjene rezultata ovog projekta.

Prva ciljna skupina su učiteljski fakulteti.

Kvalifikacijski standard učiteljske profesije može utjecati na razvoj kurikula temeljenog na ishodima učenja te može doprinijeti usklađivanju i ujednačavanju izlaznih profesionalnih kompetencija studenata. Takav pristup može pridonijeti i promjeni paradigme u pristupu učenju i poučavanju u inicijalnom obrazovanju učitelja. To prije svega podrazumijeva primjenu metoda poučavanja usmjerenih na studenta.

Druga ciljna skupina su nacionalne agencije i druge ustanove iz civilnog sektora u području trajnog stručnog usavršavanja.

Kvalifikacijski standard učiteljske profesije može poslužiti kao ishodište za planiranje programa stručnog usavršavanja temeljenog na procjenjenim potrebama učitelja s obzirom na standardom definirane kompetencije. Na taj način inicijalno obrazovanje učitelja i njihovo kasnije stručno usavršavanje može postati komplementarno i usmjereno na cjeloživotni profesionalni razvoj. Korištenje standarda osobito je važno za kvalitetnu organizaciju uvođenja u profesiju (pripravništvo).

Treća ciljna skupina su donositelji odluka i agencije za evaluaciju kvalitete obrazovnog sustava (Agencija za znanost i visoko obrazovanje i Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja).

Primjena kvalifikacijskog standarda može poslužiti u akreditaciji i reakreditaciji visokoškolskih institucija i programa za obrazovanje učitelja, evaluaciji programa stručnog usavršavanja. Posebno treba naglasiti važnost primjene standarda u postupcima licenciranja, relicenciranja i napredovanja učitelja. Nadalje, standardi mogu poslužiti za međunarodne komparacije, uspostavu sustava priznavanja formalnog i neformalnog učenja i lakše prepoznavanje stranih kvalifikacija u području učiteljske profesije u Republici Hrvatskoj te za prepoznavanje hrvatskih standarda kvalifikacija učitelja u inozemstvu.

Krajnji korisnici su škole, učitelji, ravnatelji, studenti učiteljskih fakulteta, učenici, sindikati prosvjetnih djelatnika, profesionalne asocijacije učitelja.

Primjena kvalifikacijskog standarda trebala bi pridonijeti razvoju i unapređivanju kvalitete učiteljskog inicijalnog obrazovanja i trajnog usavršavanja, osigurati transparentnost obrazovnih ciljeva i ishoda učenja studentima (budućim učiteljima) te u konačnici doprinijeti promjeni školskog ozračja i poboljšati obrazovna postignuća učenika.

1.2.2. Jačanje kapaciteta ciljnih skupina za uvođenje standarda kvalifikacije za učitelje u njihovo područje rada

Ovaj rezultat može doprinijeti primjeni nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje na različitim razinama i u različite svrhe. Razine uključuju različite institucije: institucije visokog obrazovanja, institucije koje se bave uvođenjem u profesiju (pripravništvo) i profesionalnim razvojem. Različite svrhe primjene odnose se na razvoj i provedbu obrazovnih programa na svakoj od navedenih razina te na primjenu u sustavu osiguravanja kvalitete u obrazovnom sustavu.

Primarna svrha primjene standarda kvalifikacije za učitelje je u planiranju i razvoju kurikula u inicijalnom i poslijediplomskom obrazovanju učitelja, te definiranju ishoda učenja i načina njihove provjere. To podrazumijeva i poučavanje usmjereno na studente, buduće učitelje.

U fazi uvođenja u profesiju nacionalni standard treba biti podloga na kojoj mentori izrađuju programe za usmjeravanje učitelja početnika kako bi oni uspješno mogli primijeniti znanja i vještine stečene u inicijalnom obrazovanju u konkretnom školskom kontekstu. Nadalje, jačanje kapaciteta za primjenu standarda u području stručnog usavršavanja podrazumijeva razvoj programa koji su usmjereni na osposobljavanje učitelja za rješavanje kompleksnih problema i za uvođenje inovacija u školu i obrazovni sustav u cjelini.

Primjena nacionalnih standarda u sustavu osiguravanja kvalitete u obrazovanju odnosi se na djelatnosti institucija zaduženih za licenciranje i relicenciranje učitelja, agencije za akreditaciju institucija i programa u inicijalnom obrazovanju učitelja i trajnom stručnom usavršavanju.

Korisnost drugog rezultata za ciljne skupine

Prva ciljna skupina su učiteljski fakulteti.

Drugi rezultat podrazumijeva stjecanje znanja o konceptima i načinima primjene kvalifikacijskih standarda te stjecanje vještina za planiranje promjena u inicijalnom obrazovanju učitelja. Uvođenje nacionalnog standarda za učitelje za visokoškolske institucije pretpostavlja i suradnju s drugim nositeljima interesa u procesu razvoja kurikula, kao i vrednovanju obrazovnih ishoda (npr. škole i roditelji).

Druga ciljna skupina su institucije koje se bave uvođenjem u profesiju i profesionalnim razvojem učitelja.

Drugi rezultat podrazumijeva jačanje kapaciteta ove ciljne skupine kroz stjecanje znanja o konceptima i načinima primjene kvalifikacijskih standarda te stjecanje vještina za planiranje promjena u trajnom stručnom usavršavanju učitelja. Budući da je za kvalitetu rada učitelja posebno važan period uvođenja u profesiju, u ovoj ciljnoj skupini značajnu pažnju treba posvetiti jačanju kapaciteta učitelja mentora kroz supervizijsku podršku institucija koje se bave uvođenjem učitelja u profesiju.

Treća ciljna skupina su donositelji odluka i agencije za evaluaciju kvalitete obrazovnog sustava (Agencija za znanost i visoko obrazovanje i Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja).

Drugi rezultat uključuje jačanje kapaciteta ove ciljne skupine za vanjsko vrednovanje studijskih programa za inicijalno obrazovanje, kao i stručno usavršavanje učitelja te za razvoj sustava licenciranja i napredovanja učitelja i nastavnika.

Ovaj rezultat ostvaren je tako da su predstavnici ciljnih skupina bili od samog početka uključeni u projekt i to kao partneri, sudionici seminara, radionica i završne konferencije.

1.2.3. Podizanje svijesti i razumijevanja krajnjih korisnika o standardu kvalifikacije za učitelje

Treći rezultat podrazumijeva informiranje krajnjih korisnika o svrsi i načinu primjene kvalifikacijskog standarda.

Uspješne obrazovne reforme i uvođenje inovacija u obrazovne sustave počivaju na tzv. mješovitoj strategiji, što znači da se kombiniraju pristupi uvođenja promjena „odozgo“ i „odozdo“. Osobito je pritom značajna dvosmjerna komunikacija među svim dionicima koja podrazumijeva s jedne strane prenošenje ideja i planova „odozgo“, ali isto tako i uočavanje specifičnih potreba i reagiranje na probleme pri implementaciji „odozdo“.

Ovaj rezultat je ostvaren na način da su predstavnici krajnjih korisnika bili od samog početka uključeni u projekt i to kao partneri, sudionici seminara, radionica i završne konferencije. Isto tako, šira obrazovna javnost je informirana o projektu i njegovim ishodima na mrežnoj stranici projekta (www.nskzaucitelje.hr) i u medijima.

1.3. Opis provedbe projekta

Za ostvarivanje svakog od pojedinih rezultata bilo je potrebno realizirati cijeli niz aktivnosti tijekom pojedinih faza provedbe projekta.

1.3.1. Izrada prijedloga standarda kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira

Za izradu radne i finalne verzije dokumenta koji definira standard kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO) i priručnika za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje provedene su sljedeće aktivnosti:

1. Formiranje radne skupine;
2. Analiza sadržaja relevantnih dokumenta i literature;
3. Seminari za članove radne skupine, ciljne skupine, predstavnike nositelja projekta i partnera;
4. Studijski posjet General Teacher Council of Scotland i Sveučilištu u Glasgowu;
5. Izrada radne verzije dokumenta koji definira standard kvalifikacije za učitelje prema predlošku HKO-a i priručnika za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje;
6. Razgovori u fokusnim grupama i analiza nakon održanih razgovora;
7. Izrada finalne verzije dokumenta koji definira standard kvalifikacije za učitelje prema predlošku HKO-a i priručnika za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje.

1.3.1.1. Formiranje radne skupine⁵

Slika 1. Sastanak za formiranje radne skupine 14.10.2013.

⁵ Prilog 1. Popis članova radne skupine.

Radna skupina koja je radila na izradi radne i finalne verzije dokumenta koji definira standard kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira i priručnika za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje bila je sastavljena od 12 članova. Članovi radne skupine bili su predstavnici sljedećih institucija:

- Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja kao nositelja projekta
- Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu kao partnerske institucije u projektu
- Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kao partnerske institucije u projektu
- Poljoprivredne škole u Zagrebu kao partnerske institucije u projektu
- Osnovne škole Pučišća s Brača kao partnerske institucije u projektu
- Agencije za odgoj i obrazovanje iz Zagrebu
- Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih iz Zagreba
- Agencije za znanost i visoko obrazovanje iz Zagreba
- Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci
- Hrvatske obrtničke komore
- i stručnjak za provedbu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira.

Zadaci radne skupine bili su:

- izrada radne i finalne verzije dokumenta i priručnika za primjenu
- sudjelovanje na dva seminara
- aktivno sudjelovanje na finalnoj konferenciji
- sudjelovanje na ostalim aktivnostima projekta (radionice).

1.3.1.2. Analiza sadržaja relevantnih dokumenta i literature

Jedna od aktivnosti koju je trebalo realizirati prije početke izrade standarda kvalifikacije za učitelje bilo je i analiziranje domaćih i inozemnih dokumenta i literature koja je relevantna za područje učiteljske profesije. Isto tako analizirali su se domaći i inozemni dokumenti i literatura koja je relevantna za područje primjene Hrvatskog kvalifikacijskog okvira.

1.3.1.3. Seminari za članove radne skupine, ciljne skupine, predstavnike nositelja projekta i partnera

Seminari su bili namijenjeni članovima radne skupine, predstavnicima ciljnih skupina te partnerskih institucija na projektu s ciljem upoznavanja potreba uvođenja kvalifikacijskog standarda za učitelje.

Cilj prvog seminara bio je upoznati sudionike s europskim i hrvatskim kvalifikacijskim okvirom te objasniti svrhu i mogućnosti primjene nacionalnih standarda u obrazovnom sustavu.

Na prvom seminaru predavanja su održali: Stephanie Mayer, stručnjakinja iz područja razvoja europskog kvalifikacijskog okvira te stručnjaci iz područja razvoja Hrvatskog kvalifikacijskog okvira i izrade standarda kvalifikacija iz Republike Hrvatske: Mile Dželalija i Mirela Lekić.

Slika 2. Seminar 22. 11. 2013.

Cilj drugog seminara bio je upoznati sudionike s ulogom standarda kvalifikacije za učitelje u razvoju učiteljske profesije i pokazati primjere dobre prakse u području njihovog razvoja i primjene.

Predavači na drugom seminaru bili su Graham Donaldson sa Sveučilišta Glasgow, Vlatka Domović sa Sveučilišta u Zagrebu i Vlasta Vizek Vidović iz Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu.

Slika 3. Seminar 17. 12. 2013.

1.3.1.4. Studijski posjet General Teacher Council of Scotland i Sveučilištu u Glasgowu

Slika 4. Studijski posjet General Teacher Council of Scotland 19. 02. 2014.

Predstavnici nositelja projekta i partnera u projektu posjetili su institucije u Škotskoj koje se bave inicijalnim obrazovanjem učitelja (Sveučilište u Glasgowu) te primjenom kvalifikacijskih standarda za učitelje u postupku licenciranja učitelja (General Teacher Council of Scotland).

Okvirni program petodnevnog studijskog posjeta obuhvatio je sljedeća područja:

- razvoj škotskih standarda kvalifikacija za učitelje
- način donošenja škotskog standarda kvalifikacije
- implementacija standarda kvalifikacija u sustav licenciranja učitelja u Škotskoj.

General Teacher Council of Scotland nezavisno je profesionalno tijelo koje oblikuje obrazovnu politiku vezanu uz učitelje u Škotskoj.

Isto tako General Teacher Council of Scotland licencira sve učitelje u Škotskoj i donosi standarde profesionalnih kompetencija. Sljedeće bitne aktivnosti General Teacher Council of Scotland su sudjelovanje u oblikovanju i reguliranju profesionalnog razvoja škotskih učitelja tijekom čitave njihove karijere, akreditacija programa inicijalnog obrazovanja učitelja u Škotskoj kao i određivanje što sve treba sadržavati početna kvalifikacija učitelja.

Slika 5. Studijski posjet General Teacher Council of Scotland 19. 02. 2014.

Sveučilište u Glasgowu jedna je od najvažnijih ustanova za obrazovanje učitelja u Škotskoj. Stručnjaci s tog sveučilišta značajno su doprinijeli razvoju strateškog dokumenta u području obrazovanja učitelja Teaching Scotland's Future (Donaldson 2011).

1.3.1.5. Izrada radne verzije prijedloga standarda kvalifikacije za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira i priručnika za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje

Unutar ove aktivnosti održana su četiri sastanaka radne grupe na kojima su se u nekoliko iteracija razrađivala područja i elementi standarda kvalifikacije

za učitelje prema predlošku Hrvatskog kvalifikacijskog okvira te se koncipirao završni dokument i popratni priručnik.

Prvi prijedlog članova radne skupine sastojao se od 30-tak skupova ishoda učenja i nešto više od 160 ishoda. Prvobitno definirani skupovi ishoda učenja bili su:

- učenik i učenje
- učenik/dijete
- učitelj i poučavanje
- poučavanje
- praćenje i vrednovanje ishoda učenja
- profesionalne vrijednosti i profesionalna predanost
- predmetno-specifična i metodička znanja i vještine
- metodičko-didaktičko
- stručno-predmetno ili profesionalno
- pedagoško
- stvaralačko rješavanje problema
- komunikacija
- poučavanje
- profesionalno znanje i razumijevanje, vještine i sposobnosti
- razvijanje vlastite profesionalnosti
- razvijanje odnosa unutar škole sa roditeljima i zajednicom
- komunikacijsko i suradničko
- obrazovni sustav i zakonska regulativa
- profesionalni razvoj učitelja i razvoj škole
- profesionalni razvoj
- profesionalna odgovornost te osobni i profesionalni razvoj
- razredno i školsko okruženje
- međuljudski odnosi i ozračje za učenje
- škola, zajednica i obrazovni sustavi
- suradnja unutar ustanove, s užom i širom zajednicom

- suradnja s obitelji i zajednicom
- socijalno i psihosocijalno
- interakcija u socijalnim skupinama
- upravljačke kompetencije.

Nakon prvih rasprava kompetencije su sažete u 7 skupova ishoda učenja sa 71 ishodom:

- učenje i poučavanje – 18 ishoda učenja
- praćenje i vrednovanje ishoda učenja – 13 ishoda učenja
- razredno i školsko okruženje – 10 ishoda učenja
- suradnja u školi, s roditeljima i zajednicom – 8 ishoda učenja
- obrazovni sustav i organizacija škole – 8 ishoda učenja
- komunikacija i komunikacijske tehnologije – 7 ishoda učenja
- profesionalnost i profesionalni razvoj – 7 ishoda učenja.

Na četvrtom sastanku radne skupine dogovoreno je da se standard kvalifikacije sastoji od 7 skupova ishoda učenja sa 64 ishoda čime je završena radna verzija prijedloga standarda kvalifikacije:

- učenje i poučavanje – 15 ishoda učenja
- vrednovanje – 11 ishoda učenja
- razredno i školsko okruženje – 9 ishoda učenja
- suradnja u školi, s roditeljima i zajednicom – 8 ishoda učenja
- obrazovni sustav i organizacija škole – 8 ishoda učenja
- profesionalna komunikacija i interakcija – 7 ishoda učenja
- profesionalnost i profesionalni razvoj – 6 ishoda učenja.

1.3.1.6. Razgovori u fokusnim grupama

Nakon izrade radne verzije standarda kvalifikacije napravljen je upitnik za provjeru ishoda učenja za standard kvalifikacije za učitelje koji je korišten za razgovore u fokusnim grupama⁶. Cilj razgovora bio je provjera razumljivosti

⁶ Prilog 2.: Upitnik za provjeru ishoda učenja u standardu kvalifikacija za učitelje

i relevantnosti elemenata standarda kvalifikacije za učitelje predloženih od strane radne skupine.

Razgovaralo se u 9 fokusnih grupa i to s:

- višim savjetnicima Agencije za odgoj i obrazovanje
- savjetnicima Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
- voditeljima međužupanijskih strukovnih vijeća
- učiteljima razredne nastave iz Rijeke
- učiteljima Poljoprivredne škole u Zagrebu
- učiteljima OŠ Pučišća
- predstavnicima Ministarstva obrazovanja, znanosti i sporta
- studentima treće i pete godine Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Razgovore u fokusnim grupama održanima u Zagrebu i Rijeci provodili su članovi partnerskih institucija i radne skupine.

Ispitanici su većinu ishoda u upitniku ocijenili kao vrlo važne za uspješno obavljanje učiteljskog poziva (ocjenom 4,5 i više) od 64 ishoda učenja njih 42 (66%), a s ocjenom od 4,0 do 4,5 procijenjeno je 22 ishoda učenja. (Tablica 1.)

1. Učenje i poučavanje	4,66
2. Vrednovanje	4,56
3. Razredno i školsko okruženje	4,60
4. Suradnja u školi, s roditeljima i zajednicom	4,41
5. Obrazovni sustav i organizacija škole	4,38
6. Profesionalna komunikacija i interakcija	4,57
7. Profesionalnost i profesionalni razvoj	4,71

Tablica 1. Prosječna ocjena važnosti ishoda učenja za uspješno obavljanje učiteljskog poziva

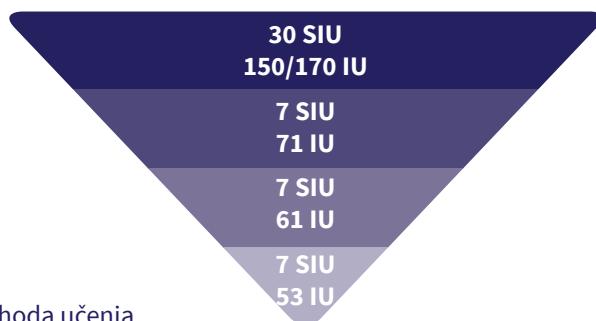
Rezultati razgovora u fokusnim grupama služili su za reviziju dokumenta. Prikupljeni komentari implementirani su u prijedlog dokumenta koji definira standard kvalifikacije za učitelje.

1.3.1.7. Izrada finalne verzije prijedloga dokumenta kojim se definira standard kvalifikacije za učitelje prema predlošku HKO-a i priručnika za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje

U svrhu finalizacije teksta dokumenta održana su dva sastanka radne skupine na kojima se raspravljalo o komentarima i sugestijama dobivenim od fokusnih grupa te su ti komentari implementirani u dokument koji definira standard kvalifikacije za učitelje.

Na zadnjem sastanku radne skupine utvrđeno je da se standard kvalifikacije sastoji od sedam skupova ishoda učenja s 53 ishoda:

1. Učenje i poučavanje – 13 ishoda učenja.
2. Vrednovanje – 7 ishoda učenja.
3. Okruženje za učenje – 7 ishoda učenja.
4. Suradnja u školi, s roditeljima i zajednicom – 7 ishoda učenja.
5. Obrazovni sustav i organizacija škole – 7 ishoda učenja.
6. Profesionalna komunikacija i interakcija – 6 ishoda učenja.
7. Profesionalnost i profesionalni razvoj – 6 ishoda učenja.

Legenda:

SIU – skup ishoda učenja

IU – ishod učenja

Slika 6. Grafički prikaz faza razvoja izrade standarda kvalifikacije za učitelje

1.3.2. Jačanje kapaciteta ciljnih skupina za uvođenje standarda kvalifikacije za učitelje u njihovo područje rada

Za jačanje kapaciteta predstavnika ciljnih skupina za primjenu standarda kvalifikacije za učitelje provedene su tri radionice za predstavnike ciljnih skupina.

Prva radionica je bila organizirana za nastavnike na učiteljskim i nastavničkim fakultetima. Svrha radionice bila je postići razumijevanje predstavnika visokoškolskih institucija u području obrazovanja učitelja o značenju i sadržaju predloženog standarda za osiguravanje kvalitete i profesionalizaciju učiteljskog zanimanja. Sa sudionicima radionice se raspravljalo o mogućnostima primjene standarda u visokoškolskom kontekstu.

1.3.2.1. Radionice za predstavnike ciljnih skupina

Slika 7. Prva radionica, Zagreb, 17. 11. 2014.

Druga radionica je bila organizirana za predstavnike institucija koje se bave uvođenjem u profesiju i stručnim usavršavanjem. Glavne teme radionice su bile utvrđivanje učiteljskih potreba za stručnim usavršavanjem, usklađivanje potreba s nacionalnim standardom učiteljskih kvalifikacija, planiranje programa uvođenja i praćenje pripravničkog staža u školi temeljeno na ishodima učenja.

Slika 8. Druga radionica, Zagreb, 24. 11. 2014

Treća radionica je bila organizirana za predstavnike institucija u području vanjskog osiguravanja kvalitete učiteljskog obrazovanja te području licenciranja učitelja i nastavnika. Glavne teme radionice su bile utvrditi ulogu nacionalnog standarda učiteljskih kvalifikacija u provedbi akreditacije učiteljskih programa na učiteljskim i nastavničkim fakultetima; primjena nacionalnog standarda učiteljskih kvalifikacija u provedbi procesa licenciranja i napredovanja učitelja.

Na svim radionicama su predstavnici ciljnih skupina radili na ishodima učenja i načinu vrednovanja ishoda učenja te su njihovi komentari implementirani u finalnu verziju standarda kvalifikacije za učitelje.

1.3.3. Podizanje svijesti i razumijevanja krajnjih korisnika o standardu kvalifikacije za učitelje

Za podizanje svijesti i razumijevanja krajnjih korisnika o standardu kvalifikacije za učitelje odrađene su sljedeće aktivnosti:

1. razvoj vizualnog identiteta projekta – logo
2. medijska kampanja
3. izrada i ažuriranje mrežne stranice – www.nskzaucitelje.hr radionice za predstavnike krajnjih korisnika.

1.3.3.1. Razvoj vizualnog identiteta projekta

U svrhu vidljivosti projekta izrađen je vizualni identitet projekta. Projektni tim je u suradnji s dizajnerom osmislio logo projekta.

**NACIONALNI
STANDARD
KVALIFIKACIJE
ZA UČITELJE**

Slika 7. Logo projekta

1.3.3.2. Medijska kampanja

U okviru ove aktivnosti održane su dvije konferencije za novinare. Cilj prve konferencije za novinare na početku projekta bio je upoznati javnost s početkom provedbe projekta te s glavnim ciljevima i očekivanim rezultatima projekta.

Na kraju projekta održana je konferencija za novinare na kojoj se javnost upoznala s postignutim rezultatima projekta i mogućnostima daljnje implementacije dobivenog standarda kvalifikacije.

U okviru ove aktivnosti prezentiran je rad na projektu kao i njegovi rezultati na informativnim portalima (mrežnim stranicama) i vizualnim medijima, prvenstveno u onima koji se bave obrazovnom politikom.

U svim važnijim dnevnim novinama objavljeni su oglasi u kojim se javnosti prezentirao projekt.

1.3.3.3. Izrada i ažuriranje mrežne stranice

Osnovni podatci i postignuća na projektu prikazani su na mrežnoj stranici projekta (www.nskzaucitelje.hr) koja se uspostavila u pripreмноj fazi projekta i kontinuirano nadopunjavala svježim informacijama o razvoju projekta.

1.3.3.4. Radionice za predstavnike krajnjih korisnika

Nakon održane tri radionice za predstavnike ciljnih skupina organizirane su četiri radionice za predstavnike krajnjih korisnika u četiri regionalna centra Republike Hrvatske za učitelje i menadžment škola.

Glavne teme radionica su bile:

- planiranje programa uvođenja i praćenje pripravničkog staža u školi temeljeno na ishodima učenja
- primjena nacionalnog standarda učiteljskih kvalifikacija u provedbi procesa licenciranja i napredovanja učitelja.

Slika 9. Prva radionica, Osijek, 05. 12. 2014.

Na sve četiri radionice prisustvovalo je po 15 sudionika. Prva radionica održana je 5. 12. 2014. u Osijeku, druga radionica održana je 10. 12. 2014. u Rijeci, treća radionica održana je 15. 12. 2014. u Zagrebu, a četvrta radionica 15. 01. 2015. u Splitu.

Slika 10. Druga radionica, Rijeka, 15. 12. 2014.

Na svim radionicama su predstavnici krajnjih korisnika kao i predstavnici ciljnih skupina radili na ishodima učenja i načinu vrednovanja ishoda učenja te su njihovi komentari implementirani u finalnu verziju standarda kvalifikacije za učitelje koja se nalazi u privitku ovog priručnika.

Zaključni komentar

Sve navedene projektne aktivnosti osigurale su da se ključni dionici obrazovnog sustava upoznaju sa sadržajem i mogućnostima primjene predloženog standarda kvalifikacije za učitelje.

Radnoj skupini su komentari i primjedbe sudionika radionica značajno pomogle u unapređivanju izrade završnog prijedloga standarda kvalifikacije za učitelje.

2.

**RAZVOJ NACIONALNOG STANDARDA
KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE**

**HRVATSKI KVALIFIKACIJSKI OKVIR I
STANDARD KVALIFIKACIJE**

Mile Dželalija,
Sveučilište u Splitu

2. HRVATSKI KVALIFIKACIJSKI OKVIR I STANDARD KVALIFIKACIJE

2.1. Uvod u nacionalne kvalifikacijske okvire

Nacionalni kvalifikacijski okvir je instrument uređenja sustava kvalifikacija neke zemlje kojim se osigurava jasnoća, pristupanje stjecanju, utemeljeno stjecanje, prohodnost i kvaliteta kvalifikacija. Nacionalni kvalifikacijski okvir pridružuje razine svim kvalifikacijama u skladu s odgovarajućim kriterijima i postupcima. Ima za cilj povezivati sve dionike i koordinirati kvalifikacijski sustav u zemlji. Nacionalni kvalifikacijski okvir osigurava usporedivost kvalifikacija i postignutih ishoda učenja unutar obrazovnog sustava u dotičnoj zemlji te olakšava priznavanje kvalifikacija izvan zemlje.

Poticač za razvoj nacionalnih kvalifikacijskih okvira u zemljama u razvoju u većini slučajeva proizišli su iz namjere za povećanjem konkurentnosti pojedinaca na nacionalnoj razini, a time i konkurentnosti nacionalnih gospodarstava te životnog standarda. Krahom gospodarstva na svjetskoj razini, kvalifikacijski okviri su postali dio političkih interesa većine zemalja diljem svijeta, najčešće u sklopu šireg skupa mjera za poticanje zapošljavanja i društvene uključenosti.

Nacionalni kvalifikacijski okviri mogu imati različite ciljeve te se mogu se razlikovati i po tome obuhvaćaju li cijeli obrazovni sustav ili samo jedan njegov dio. Mogu uključivati kvalifikacijske okvire koji se odnose samo na jedan dio kvalifikacijskog sustava, kao što su kvalifikacijski okviri za visoko obrazovanje (Bolonjski proces), kvalifikacijski okviri za strukovne kvalifikacije ili čak kvalifikacijski okviri za odvojeno neformalno i informalno učenje. Kvalifikacijski okviri u nekim zemljama uključuju i zanimanja, odnosno, povezivanje stečenih kvalifikacija sa zanimanjima, tj. s potrebama tržišta rada. U većini zemalja kvalifikacijski okviri su instrumenti koji potiču mobilnost građana i cjeloživotno učenje, a često su povezani regionalnim kvalifikacijskim okvirima koji djeluju kao instrumenti za lakše razumijevanje i povezivanje kvalifikacija iz drugih zemalja.

Jednu ulogu nacionalnih kvalifikacijskih okvira karakteriziraju ciljevi, kao što su važnost kvalifikacija za društvene i gospodarske potrebe, provedba standarda kvalifikacija i kvalifikacija temeljenih na ishodima učenja, uvođenje standarda kvalitete za pružatelje obrazovanja i međunarodno povezivanje te stoga i priznavanje kvalifikacija. Drugu ulogu karakteriziraju ciljevi poput davanja jasnijih informacija o načinima učenja i vezama između zanimanja i kvalifikacija, prenosivosti bodova među kvalifikacijama kao poticaja uključivanja polaznika, stvaranja jasnih putova razvoja karijere i provedbe priznavanja i vrednovanja neformalnog i informalnog učenja kao načina da se potvrdi postojeće kompetencije kod mnogih građana i time potakne individualni razvoj karijere. Ovisno o nacionalnim prioritetima i utvrđenim razvojnim putovima unutar vlastitih obrazovnih sustava, svaka će zemlja staviti naglasak na specifične elemente unutar svojeg kvalifikacijskog okvira, a koji će dovesti do razvoja znatno različitih instrumenata i njihove provedbe.

Uzimajući u obzir navedeni široki spektar raznolikih ciljeva, može se očekivati niz koristi provedbe koje su već prisutne u mnogim zemljama diljem svijeta, kao što su: povećana transparentnost za poslodavce i pojedince; povećana relevantnost kvalifikacija; provedeno nacionalno povezivanje kvalifikacija; povećana prenosivost kvalifikacija; poboljšana suradnja među dionicima i stvaranje partnerstava; pojašnjenje mogućih putova učenja; provedeno priznavanje i vrednovanje neformalnog i informalnog učenja; međunarodna suradnja, razumijevanje i transparentnost te povezivanje kvalifikacija, i drugo.

2.2. Regionalni kvalifikacijski metaokviri

Često se nacionalni kvalifikacijski okviri izgrađuju kako bi postali dio širih, transnacionalnih kvalifikacijskih okvira s idejom da se uspostave mreže razina i njihovih opisnica, ali i da se izazovu aktualni obrazovni, profesionalni i sektorski interesi, uzimajući istovremeno u obzir međunarodni kontekst. Kad govorimo o transnacionalnim okvirima i njihovom utjecaju te načinu na koji se oni povezuju s nacionalnim kvalifikacijskim okvirima, mogu se prepoznati dvije različite vrste takvih kvalifikacijskih okvira: regionalni kvalifikacijski okviri (u državama koje su geografski blizu) i čisti transnacionalni kvalifikacijski okviri koji povezuju zemlje koje nisu geografski povezane. Unutar obje vrste transnacionalnih okvira danas postoje dvije podvrste: okviri ograničeni na specifične sektore i oni koji povezuju nacionalne kvalifikacijske okvire. Dok okviri ograničeni na specifične sektore međusobno povezuju kvalifikacije unutar primjerice industrijskog sektora ili obrazovnog sektora poput strukovnog obrazovanja, oni koji obuhvaćaju nacionalne kvalifikacijske okvire obično međusobno povezuju sve nacionalne kvalifikacije. Logika iza obje vrste transnacionalnih okvira je mobilnost građana, gdje priznavanje kvalifikacija ima ključnu ulogu u promicanju mobilnosti, cjeloživotnog učenja i društvene kohezije. Ipak, da bi se izgradio transnacionalni okvir, mogu se slijediti dva znatno različita pristupa. Jedan je izgradnja takozvanog regionalnog metaokvira (“okvira svih okvira”) koji nema vlastite kvalifikacije, već niz pravila i opisnica razina koji omogućuju povezivanje između postojećih kvalifikacija unutar nacionalnih okvira.

Regionalni kvalifikacijski metaokviri usmjeravaju razvoj, provedbu i reformu nacionalnih kvalifikacijskih okvira, stvarajući time povjerenje i pouzdanost između zemalja koje su uključene. Trenutačno se razvijaju regionalni okviri u mnogim regijama u svijetu, kao što su Europska unija, Južna Afrika, Jugoistočna Azija, Karibi, i drugdje. Regionalni kvalifikacijski metaokviri imaju dva glavna cilja: promicanje mobilnosti građana, osiguravanje kvalitete i relevantnosti te omogućivanje početnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja transparentno za sve građane. Oni povezuju nacionalne kvalifikacijske okvire oko zajedničkih razina složenosti kvalifikacija te zajedničkih kriterija, principa i postupaka za osiguravanje kvalitete. Takvi kvalifikacijski okviri često uključuju sve razine kvalifikacija koje su postignute ne samo u

visokom obrazovanju, već i u općem i strukovnom obrazovanju. Takve su razine kvalifikacija opisane generičkim ishodima učenja, što je nužno u cilju mjerljivog uspoređivanja i suradnje između zemalja i dionika. Poštivajući sve principe nacionalnih kvalifikacijskih okvira, regionalni kvalifikacijski okviri uključuju kvalifikacije koje su stečene početnim obrazovanjem te cjeloživotnim učenjem. Regionalni metaokviri također daju preporuke za ključne kompetencije kako bi se pojedinci prilagodili promjenama koje postoje u svijetu.

Jedan primjer izvrsno dizajniranih regionalnih kvalifikacijskih okvira je Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje čiji je razvoj započeo 2004. godine kao odgovor na interes članica Europske unije, socijalnih partnera i drugih dionika za izgradnju zajedničkog alata za međusobno bolje razumijevanje stečenih kvalifikacija. Središnji mjerljivi dio Europskoga kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje su razine složenosti, koje uključuju 8 razina opisnica ishoda učenja kroz domene znanja, vještina i povezanih kompetentnosti. Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje obuhvaća sve vrste i klase kvalifikacija bez obzira na mjesto i način učenja. Danas su svi suglasni da se samo uz provedbu Europskoga kvalifikacijskog okvira i njemu povezanih instrumenta (naprimjer, European classification of Skills/Competences, qualifications and Occupations, European Skills, Competences, Qualifications and Occupations) tržište rada može smatrati jedinstvenim tržištem u zemljama Europske unije i zajedničkim prostorom za investicije i razvoj.

Parlament i Vijeće Europske unije izglasali su preporuke o provedbi Europskoga kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje u travnju 2008. godine. Tom se preporukom pozivaju sve zemlje Europske unije da povežu svoje nacionalne razine kvalifikacija s razinama Europskoga kvalifikacijskog okvira. U tom smislu, kako bi se osiguralo transparentno povezivanje svih zemalja, Savjetodavna grupa Europske komisije za Europski kvalifikacijski okvir je u ožujku 2009. godine dogovorila skup kriterija i procedura o povezivanju nacionalnih kvalifikacijskih okvira na Europski kvalifikacijski okvir. Tim se kriterijima osigurava postizanje dogovorenih ciljeva i stvaranja povjerenja između uključenih zemalja. U skladu s time, uspjeh provedbe Europskoga kvalifikacijskog okvira ovisi o uspješnosti zemalja u transpa-

rentnom i mjerljivom povezivanju svojih kvalifikacijskih okvira na Europski kvalifikacijski okvir.

Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje usko je povezan s drugim meta-okvirom u Europi – s Kvalifikacijskim okvirom za Europski prostor visokog obrazovanja (QF-EHEA, poznati i kao Bolonjski proces), koji je donesen u Bergenu 2005. godine na sastanku ministara Europe. Kvalifikacijski okvir za Europski prostor visokog obrazovanja danas povezuje 47 zemalja i daje način za povezivanje nacionalnih kvalifikacijskih okvira specifično za kvalifikacije u visokom obrazovanju kako bi omogućio međunarodnu transparentnost, priznavanje kvalifikacija i mobilnost studenata i drugih građana.

Tri ciklusa Bolonjskog procesa najbolje se mogu razumijeti kroz povezivanje prihvaćenih opisnica, tzv. Dublinskih deskriptora, koje su razvili Europski stručnjaci za visoko obrazovanje za sva tri glavna ciklusa, uključujući kratki ciklus, a dizajnirani su kao iskaz razine postignutih ishoda učenja studenata.

Uspjeh i prihvatljivost povezivanja na Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje i Kvalifikacijski okvir za Europski prostor visokog obrazovanja ovisi o povjerenju između uključenih dionika. Povezivanje s oba meta-okvira zahtijeva udovoljavanje nizu kriterija i procedura, uključujući ustrojavanje nacionalnog tijela, koje je odgovorno za upravljanje kvalifikacijskim okvirom u dotičnoj zemlji. Dodatno, uspjeh povezivanja s Europskim kvalifikacijskim okvirom i ESCO-om u poticanju kvalitete i relevantnosti kvalifikacija, ovisi o uključenosti svih dionika i svih zemalja Europske unije i šire.

2.3. Hrvatski kvalifikacijski okvir

Hrvatski kvalifikacijski okvir (HKO) je reformski instrument kojim se uređuje cjelokupni sustav kvalifikacija na svim razinama u Republici Hrvatskoj kroz standarde kvalifikacija temeljene na ishodima učenja i usklađene s uvjetima nastavka obrazovanja, potrebama tržišta rada ili nekim drugim potrebama pojedinca i društva u cjelini.

Hrvatski se kvalifikacijski okvir povezuje s Europskim kvalifikacijskim okvirom za cjeloživotno učenje i Kvalifikacijskim okvirom Europskog prostora visokog obrazovanja, čije su uloge stvaranje podloge za prepoznavanje i razumijevanje kvalifikacija u zemljama Europske unije, kao i drugim zemljama povezanih s Europskom unijom. Proces povezivanja HKO-a na EQF i QF-EHEA koordiniralo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Izvješće o povezivanju prezentirano je Savjetodavnoj grupi EQF-a u veljači 2012. godine, a Zakon o HKO-u donesen je u veljači 2013. godine. Pored osnovnih elemenata, Zakon o HKO-u uključuje klasifikaciju i osnovna svojstva kvalifikacija i skupova ishoda učenja, institucijsko upravljanje, osiguravanje kvalitete, vrednovanje neformalnog i informalnog učenja, povezivanje razina te opisnice razina kvalifikacija i skupova ishoda učenja.

U cilju stvaranja podloge za što bolje razumijevanje različitih kvalifikacija u Republici Hrvatskoj za sve pojedince i institucije, Hrvatski kvalifikacijski okvir uvodi minimalan skup komponenti, što uključuje: standarde kvalifikacija, skupove ishoda učenja, skupove kompetencija, standarde zanimanja te različite programe. Standardi kvalifikacije i skupovi ishoda učenja opisuju se osnovnim karakteristikama:

- razinom
- profilom
- obujmom
- kvalitetom.

To znači da se, uz profil i kvalitetu, za svaku kvalifikaciju i skup ishoda učenja određuje razina i obujam. Obujam označava prosječno ukupno utrošeno vrijeme potrebno za stjecanje te kvalifikacije (u idealnim uvjetima), odnosno tog skupa ishoda učenja, koje se iskazuje u ECTS bodovima u visokom obrazovanju, ECVET bodovima u strukovnom obrazovanju i HROO bodovima u općem obrazovanju i u općeobrazovnim sadržajima

strukovnih kvalifikacija. Razine kvalifikacija i skupova ishoda učenja iskazuju se brojčanim vrijednostima od 1 do 8, a određuju se opisnicama razina znanja, vještina te povezanom samostalnosti i odgovornosti. Kao i kod drugih nacionalnih kvalifikacijskih okvira, u središtu HKO-a su ishodi učenja, odnosno kompetencije koje je osoba stekla učenjem i dokazala nakon učenja, pri čemu sam postupak učenja nije ključan sve dok su ishodi u skladu s odobrenim programom vrednovanja.

Standard kvalifikacije je koncept kojim se stvara podloga za sustav osiguravanja kvalitete odgovarajuće kvalifikacije, a u Registar HKO-a upisuje se nakon formalnog procesa izrade i vrednovanja kroz odgovarajuća sektorska vijeća. Standard kvalifikacije sadrži informacije o nazivu kvalifikacije, razini, minimalnom obujmu, skupovima ishoda učenja te drugim informacijama potrebnim za provedbu osiguravanja kvalitete vrednovanja odgovarajućih programa, dok skup ishoda učenja sadrži informacije o nazivu skupa ishoda učenja, razini, obujmu, ishodima učenja te kriterijima za vrednovanje tih ishoda učenja.

Standardi kvalifikacija (uključujući standarde kvalitete o vrednovanju svih ishoda učenja dotične kvalifikacije) osiguravaju bolje razumijevanje kvalifikacija, čime se osigurava vidljivost i jasnoća sadržaja kvalifikacije kao podloge za kvalitetu kvalifikacije. Standardi zanimanja, s druge strane, kojima se opisuju potrebna znanja, vještine i druge kompetencije za specifična zanimanja su alati za postizanje veće relevantnosti kvalifikacija na tržištu rada. Implicitno, dobro dizajnirani standardi zanimanja (koji definiraju ne samo profil potrebnih ishoda učenja i kvalifikacija, već i njihove razine složenosti) mogu utjecati na obrazovanje i učenje, ne samo na formalno obrazovanje, već i ono koje se odvija u okviru neformalnih programa ili informalnog učenja. Predviđa se da bi već spomenuti instrumenti Europske unije (European classification of Skills/Competences, qualifications and Occupations i Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje) trebali doprinijeti kvaliteti obrazovanja i njegovoj relevantnosti za dobro svih građana i društva općenito. U Hrvatskoj takvu integriranu ulogu preuzima Hrvatski kvalifikacijski okvir, eksplicitno kroz Registar HKO-a.

Obrazac standarda kvalifikacije i obrazac skupova ishoda učenja definirani su Pravilnikom o Registru HKO-a.

2.4. Neformalno i informalno učenje⁷

Jasno je da se provedbom kvalifikacijskih okvira, pa tako i provedbom HKO-a, postižu dodatne vrijednosti za društvo i za sustav osiguravanja kvalitete prvenstveno kroz provedbu zajedničkih principa za osiguravanje kvalitete te razvoj sustava vrednovanja neformalnog i informalnog učenja. Sve više je zemalja, uključujući i Hrvatsku, koje ističu važnost stvaranja formalne vidljivosti vrijednosti učenja koje se ostvaruje izvan institucija formalnog obrazovanja (kao što je učenje u slobodno vrijeme, u obitelji ili na poslu). Neformalno i informalno učenje vrlo često ima specifične vrijednosti koje je potpuno neovisno od formalnog učenja. Takva su učenja jako prilagođena izravnim potrebama na tržištu rada, odnosno drugim potrebama pojedinca, čak i ako u tom trenutku i nisu formalno priznata.

Glavni izazovi koji izlaze unutar razvoja sustava priznavanja i vrednovanja neformalnog i informalnog učenja u svim zemljama su pouzdanost i vrijednost procesa priznavanja i vrednovanja neformalnog i informalnog učenja u usporedbi s formalnim obrazovanjem. U tom smislu, postoje teorijska istraživanja koja imaju za cilj analizu i razumijevanje nužnih principa koji se moraju primijeniti u cilju stvaranja jednake valjanosti vrednovanja neformalnog i informalnog učenja na temeljima kvalitete vrednovanja stečenih kompetencija i standarda kvalitete. To ne znači da bi se nužno trebali stvoriti uvjeti za neformalno ili formalno stjecanje svih mogućih kompetencija. I dalje bi za neka određena znanja, vještine i druge kompetencije nužno trebalo zahtijevati isključivo formalno obrazovanje, uključujući kontinuirana vrednovanja stjecanja kompetencija. Slično tome, uvijek će postojati određene izuzetno važne kompetencije koje je

⁷ Zakon o hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN, 22/2013, str 9) definira tri vrste učenja na sljedeći način:

Formalno učenje je organizirana aktivnost ovlaštene pravne ili fizičke osobe koja se izvodi prema odobrenim programima radi stjecanja i unapređivanja kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a dokazuje se svjedodžbom, diplomom ili drugom javnom ispravom koju izdaje ovlaštena pravna osoba.

Neformalno učenje je organizirana aktivnost učenja čija je svrha stjecanje i unapređivanje kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a ne dokazuje se javnom ispravom.⁰⁸

Informalno učenje je neorganizirana aktivnost stjecanja kompetencija iz svakodnevnih iskustava te drugih utjecaja i izvora iz okoline za osobne, društvene i profesionalne potrebe.

moguće stjecati isključivo neformalnim i informalnim učenjem. Kako bi se omogućila mobilnost građana te daljnje učenje i zapošljavanje, važno će biti omogućiti pojedincima vrednovanje njihovih kompetencija koje su stekli neformalnim i informalnim učenjima u skladu s dogovorenim standardima. Takav pristup omogućava svim građanima bolji razvoj i održavanje njihove kompetentnosti u skladu s potrebama i razvojem društva.

2.5. Korisnost za građane Republike Hrvatske

Analizirajući status razvoja, provedbe i reforme nacionalnih kvalifikacijskih okvira u Hrvatskoj i drugim zemljama, jasno se pokazuje niz korisnosti za studente i druge, a to su:

- bolja komunikacija i razumijevanje između dionika, što dovodi do bolje povezanosti između kvalitete sustava obrazovanja i gospodarskog razvoja
- veća uključenost svih relevantnih dionika i veći značaj informacija o tržištu rada
- bolje razumijevanje pojedinih kvalifikacija unutar svog sektora i unutar zemlje
- omogućivanje pristupa obrazovanju svim pojedincima
- razvoj fleksibilnosti i provedba ideje cjeloživotnog učenja, uključujući vrednovanje neformalnog i informalnog učenja te prijenosa kreditnih bodova
- sve veći pritisci na nacionalne kvalifikacijske sustave stvaraju podlogu za reforme, povećanje učinkovitosti obrazovnog sustava, upotrebe ishoda učenja u studijskim programima te razvoja snažnih sustava osiguravanja kvalitete, čime se stvara veće povjerenje u međunarodnoj razmjeni
- veće mogućnosti za razvoj generičkih kompetencija kroz programe ili na radnom mjestu
- povećanje međunarodne i poslovne mobilnosti.

Dodatno navedenoj koristi za pojedince i društvo, posebno za Hrvatsku, uočeno je da sve više pojedinaca i institucija žele osuvremeniti postojeći kvalifikacijski sustav s fokusom na provedbi ishoda učenja pri svim razinama kvalifikacija te na modernizaciji doktorskih programa.

Trenutno postoji niz dobrih primjera izvrsne komunikacije između relevantnih dionika stvarajući brojne primjere dobre prakse partnerstva između obrazovnih institucija, poduzetnika i drugih dionika i socijalnih partnera, uključujući i zajedničke projekte provedbe HKO-a. Postoje mnogi primjeri razvoja novih relevantnih standarda zanimanja i kvalifikacija te odgovarajućih studijskih programa.

3.

**RAZVOJ NACIONALNOG STANDARDA
KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE**

**OPIS STANDARDA KVALIFIKACIJE
ZA UČITELJE**

3. OPIS STANDARDA KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE⁸

3.1. Uvod

Standard kvalifikacije za učitelje polazi od kompetencijskog pristupa, pri čemu se predloženi skupovi ishoda učenja prepoznaju kao opće profesionalne kompetencije koje trebaju steći i primjenjivati svi učitelji u sustavu osnovnoga i srednjeg obrazovanja. Standard kvalifikacije za učitelje utemeljen je na suvremenim znanstvenim i praktičnim spoznajama o obilježjima visokokvalitetne nastave. Ishodi učenja oslikavaju složenost učiteljske profesije, a formulirani su tako da potiču profesionalno djelovanje bez ograničavanja učiteljske autonomije i kreativnosti. Zahtjevi profesionalne uloge učitelja opisani su kroz sedam kompetencijskih područja, odnosno skupova ishoda učenja koji će se provjeravati u postupku stjecanja licence. Predloženi skupovi ishoda učenja pokazuju da su učiteljske odgovornosti sveobuhvatnije od specifičnih zadataka povezanih s izvedbom nastave. U razvoju standarda kvalifikacije polazište je temeljna pretpostavka o važnosti nastave usmjerene na učenika i učenje, stoga je je u prvom skupu ishoda učenja (Učenje i poučavanje) upravo naglašena ta uska povezanost učenja i poučavanja. Na navedeni skup ishoda neposredno se nadovezuju sljedeća dva (Vrednovanje i Okruženje za učenje) koja su usmjerena na kompetencije ključne za poticanje učenja i realizaciju kvalitetnoga poučavanja. U četvrtom i petom skupu ishoda učenja fokus se širi na djelovanje učitelja u školi kao organizaciji koja je uklopljena u širu društvenu zajednicu i sustav obrazovanja oblikovan kroz nacionalne i međunarodne politike. U šestom skupu ishoda

⁸Finalnu verziju poglavlja pripremile su Vlatka Domović, Lucija Puljak i Vlasta Vizek Vidović. Članovi radne skupine sudjelovali su u izradi pojedinih skupova ishoda učenja i to:

1. Učenje i poučavanje: Marica Berdik, Dejana Bouillet, Vlatka Domović, Iris Marušić, Lucija Puljak;
2. Vrednovanje: Iris Marušić, Tea Pavin Ivanec, Lucija Puljak, Dragica Vrgoč;
3. Okruženje za učenje: Đurđica Dragojević, Renata Ozorlić Dominić, Lidija Vujičić;
4. Suradnja u školi, s obitelji i zajednicom: Đurđica Dragojević, Vlasta Vizek Vidović;
5. Obrazovni sustav i organizacija škola: Vlatka Domović, Vlasta Vizek Vidović;
6. Profesionalna komunikacija i interakcija: Mile Dželalija, Mirela Lekić, Lidija Vujičić;
7. Profesionalnost i profesionalni razvoj: Mirela Lekić, Renata Ozorlić Dominić, Dragica Vrgoč.

posebno je naglašena važnost komunikacijskih i socijalnih vještina ključnih za funkcioniranje u profesionalnoj zajednici, ali i društvenom okruženju. U sedmom skupu ishoda učenja istaknuta je važnost cjeloživotnoga učenja i profesionalnoga razvoja učitelja tijekom cijele karijere. Standard kvalifikacije trebao bi biti poveznica između početne faze ulaska u profesiju i učenja tijekom cjelokupne učiteljske karijere.

Uz pojedine ishode učenja unutar svakog skupa ishoda navedeni su načini njihova vrednovanja ilustrirani primjerima. U okviru svakog skupa ishoda učenja predviđeni su raznovrsni načini vrednovanja pojedinog ishoda koji predstavljaju kombinaciju formativnog i sumativnog pristupa vrednovanju. Načini vrednovanja temeljeni na formativnom pristupu mogu biti: pripreme za nastavu, samoanalize učitelja pripravnika, izvješća „treće strane” poput izvješća učitelja mentora o radu pripravnika, preporuka ravnatelja, izjave roditelja ili učenika, učiteljski portfolio s uzorcima rada. Pisani i usmeni ispit, razgovor s ispitnim povjerenstvom, opažanje nastave, dokazi iz posla poput učeničkih uradaka, potvrda o sudjelovanju u cjeloživotnim programima usavršavanja, esej usmjeren na prikaz rješavanja složenih radnih situacija primjeri su sumativnog vrednovanja. Višestruki načini provjere omogućavaju valjaniju i pouzdaniju procjenu razvijenosti učiteljskih kompetencija.

3.2. Standard kvalifikacije:

Licencirani učitelj u osnovnom i srednjem obrazovanju

Standard kvalifikacije licenciranoga učitelja u osnovnom i srednjem obrazovanju uključuje zajednički sadržaj i strukturu svih kvalifikacija licenciranih učitelja u osnovnom i srednjem obrazovanju, neovisno o specifičnosti predmetnih disciplina, npr. matematike, hrvatskog jezika, informatike i ostalih. Standard kvalifikacije licenciranoga učitelja u osnovnom i srednjem obrazovanju uključuje pomno dizajniranu listu obveznih ishoda učenja te odgovarajućih načina njihova vrednovanja. U standardu kvalifikacije navedeni su podaci potrebni za jasno prepoznavanje razine, obujma i profila kvalifikacije te uvjeta za stjecanje kvalifikacije.

Prema prijedlogu standarda kvalifikacije za učitelje, minimalni obujam kvalifikacije je 60 ECTS bodova na 7. razini HKO-a. Osnovna svrha kvalifikacije licenciranoga učitelja je pristupanje tržištu rada u obrazovanju na radnim mjestima licenciranoga učitelja u osnovnim i srednjim školama. Pristup tržištu rada na navedenim radnim mjestima moguć je isključivo uz prethodnu odgovarajuću kvalifikaciju koja se stječe kroz sveučilišne studije (300 ECTS bodova), a ona je ujedno i uvjet za pristupanje postupku stjecanja ove kvalifikacije. Iz navedenoga je vidljivo da kvalifikacija licenciranoga učitelja pripada djelomičnim kvalifikacijama na 7. razini.

Kvalifikacija licenciranoga učitelja namijenjena je isključivo tržištu rada jer se nastavak obrazovanja može ostvarivati i s identičnim prethodno stečenim kvalifikacijama odgovarajućih diplomskih studija, npr. na doktorskim ili specijalističkim studijima.

Pristup postupku za stjecanje navedene djelomične kvalifikacije moguć je uz završen odgovarajući učiteljski ili nastavnički sveučilišni studij s 300 ECTS bodova te ostvareni status pripravnika. Pristupnici koji učiteljske kompetencije nisu stekli u prethodnom sveučilišnom obrazovanju trebaju ih steći u odgovarajućim pedagoško–psihološko–didaktičko–metodičkim obrazovnim programima (*Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*, NN 152/14).

Uvjet za stjecanje ove djelomične kvalifikacije je završen pripravnički staž i položen ispit za stjecanje licence. Treba napomenuti da učitelji strukovno-teorijskih predmeta u strukovnim srednjim školama, koji su tijekom studija stekli 180 ECTS bodova, mogu pristupiti ispitu za stjecanje licence, ako su uz ostvaren pripravnički staž stekli 60 ECTS-a u dopunskom PPDM programu za stjecanje pedagoških kompetencija i 60 ECTS-a u području struke i to u formalnom ili neformalnom programu usavršavanja. Standardom kvalifikacije licenciranoga učitelja u osnovnom i srednjem obrazovanju osigurava se vidljivost i puno razumijevanje sadržaja kvalifikacije za sve dionike.

3.3. Skupovi ishoda učenja i načini njihova vrednovanja

UČENJE I POUČAVANJE

Učenje i poučavanje međusobno su povezani procesi koji se u školi odvijaju istodobno i ovise jedan o drugome. Poučavati znači stvoriti poticajne uvjete koji će svim učenicima omogućiti kvalitetno učenje. Stoga učitelj treba planirati nastavu na temelju znanstvenih spoznaja o učenju i poučavanju, polazeći od jasno definiranih ishoda učenja kojima učenici trebaju ovladati. U nastavnom procesu treba organizirati aktivnosti koje potiču učenike na aktivno sudjelovanje i međusobnu suradnju. Nužno je da učitelj, uz izvrsno poznavanje predmetnoga područja, dobro poznaje procese učenja i mišljenja te ključna obilježja kognitivnoga, socijalnoga i emocionalnoga razvoja u djetinjstvu i adolescenciji. To će mu omogućiti da odabere primjerene metode poučavanja i pruži učenicima odgovarajuću podršku u učenju usklađenu s njihovim individualnim mogućnostima, potrebama i interesima. Jedna od najvažnijih učiteljevih zadaća jest učiniti nastavne sadržaje razumljivim, smislenim i izazovnim svim učenicima bez obzira na njihove individualne razlike. Učitelj treba poticati razvoj učeničkih kognitivnih, socijalnih i praktičnih vještina s naglaskom na samostalnost i odgovornost. Od njega se očekuje da primjenjuje metode poučavanja usmjerene na učenike te da koristi izvore znanja i nastavna sredstva koji su primjereni i motivirajući za učenike. Razvojno primjereno poučavanje učenike motivira za kontinuirano istraživanje, propitivanje, zaključivanje i interpretaciju različitih odgojno-obrazovnih sadržaja. Pri tome se pokreću procesi kreativnoga i kritičkoga mišljenja te primjena stečenoga znanja u svakodnevnom djelovanju i donošenju odluka. Posebno je važno i da učitelj vlastito poučavanje usklađuje s ciljevima poučavanja definiranim u nacionalnim dokumentima te specifičnostima školskoga kurikula.

Ishodi učenja Licencirani učitelj može:	Postupak i primjeri vrednovanja svih ishoda učenja unutar predloženog skupa ishoda učenja
1. analizirati tijek kognitivnoga, emocionalnoga, socijalnoga i tjelesnoga razvoja u svrhu razumijevanja potreba i mogućnosti učenika	Ishod se vrednuje na temelju pismenog ispita putem nekoliko zadataka otvorenog tipa. Primjer zadatka: objasniti povezanost socijalno – emocionalnog razvoja u adolescenciji i školskog uspjeha.
2. pružiti učeniku odgovarajuću podršku u učenju na temelju prepoznavanja i praćenja pokazatelja njegova razvoja	Ishod se vrednuje metodom analize slučaja na primjeru jednog individualiziranog odgojno-obrazovnog programa koji je izradio učitelj-pripravnik.
3. primijeniti u planiranju poučavanja usmjerenoga na učenika ključne znanstvene spoznaje o procesima učenja i poučavanja	Ishod se vrednuje procjenom obrazloženja nastavnih priprema učitelja-pripravnika. Primjer zadatka: objasniti izbor nastavnih aktivnosti i materijala s obzirom na suvremene znanstvene spoznaje o procesu učenja.
4. poučavati učenike vještinama samoreguliranoga učenja s naglaskom na razvoju samostalnosti i odgovornosti u radu	Ishod se vrednuje temeljem učeničkih uradaka (npr. bilješke nastale pri učenju, plan učenja, umne mape), priprema za nastavu koje sadrže upute za učenje te izvješća mentora o opažanju nastave učitelja-pripravnika.

<p>5. obrazložiti važnost obrazovanja i smisao ciljeva učenja u pojedinom predmetu</p>	<p>Ishod se vrednuje analizom nastavne pripreme koja sadrži primjere aktivnosti usmjerenih na objašnjavanje ciljeva učenja i važnosti obrazovanja za dobrobit učenika.</p>
<p>6. prilagođavati pristupe i metode poučavanja individualnim mogućnostima i interesima učenika, uključujući učenike s posebnim-odgojno-obrazovnim potrebama</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem nastavne pripreme učitelja-pripravnika s primjerom prilagodbe nastave individualnim potrebama učenika te izvješća učitelja-mentora o opažanju te nastave.</p>
<p>7. pripremiti vlastiti plan poučavanja usklađen s nacionalnim dokumentima u području obrazovanja te specifičnostima školskog kurikuluma</p>	<p>Ishod se vrednuje uspoređivanjem usklađenosti godišnjeg, mjesečnog i tjednog programa rada učitelja -pripravnika s nastavnim planom i programom te školskim kurikulumom.</p>
<p>8. odabrati metode poučavanja primjerene planiranim ishodima učenja</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem uvida u nastavne pripreme učitelja-pripravnika, pri čemu se procjenjuje usklađenost odabranih metoda poučavanja s planiranim ishodima.</p> <p>Primjer zadatka: ilustrirati i obrazložiti povezanost između planiranog ishoda učenja (npr. mogućnost uzročno - posljedičnog zaključivanja) i metoda poučavanja (npr. razredna rasprava o odnosu uzroka i posljedica u analizi neke društvene ili prirodne pojave).</p>

<p>9. primjenjivati različite socijalne oblike rada koji motiviraju učenike i potiču ih na aktivno uključivanje u proces učenja te na međusobnu suradnju</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem uvida u nastavne pripreme i izvješća učitelja-mentora o neposrednom praćenju učitelja-pripravnika pri primjeni metoda koje učenike motiviraju na aktivno sudjelovanje u procesu učenja te na međusobnu suradnju (npr. suradničko učenje ili grupni projekt). Način vrednovanja može biti i izravno opažanje izvedbe oglednog sata učitelja-pripravnika i/ili snimljenog nastavnog sata.</p>
<p>10. prilagoditi postojeće i/ili izrađivati nove nastavne materijale tako da budu primjereni za ostvarivanje planiranih ishoda učenja i motivirajući za učenje</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem uvida u nastavne materijale koje je prilagodio ili izradio učitelj-pripravnik, njegovog obrazloženja o razvojnoj primjerenosti odabranih nastavnih materijala te izvješća učitelja-mentora o njihovoj primjeni.</p>
<p>11. organizirati nastavu tako da znanja i vještine stečene u školi učenici primjenjuju u realnim životnim situacijama i povezuju sa svijetom rada</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem uvida u nastavne pripreme s odgovarajućim primjerima te temeljem izvješća učitelja-mentora o tome kako učitelj-pripravnik organizira i izvodi nastavu u kojoj učenici primjenjuju stečena znanja i vještine u realnim životnim situacijama. Način vrednovanja može biti i izravno opažanje izvedbe oglednog sata učitelja-pripravnika i/ili snimljenog nastavnog sata.</p>

<p>12. uvoditi u nastavu suvremene društveno relevantne teme, kao što su održivi razvoj, cjeloživotno učenje, društvena odgovornost i uvažavanje različitosti</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem uvida u nastavne pripreme učitelja-pripravnika iz kojih se prepoznaje da su u nastavi bile zastupljene društveno relevantne teme te temeljem izvješća učitelja-mentora o opaženoj nastavi.</p> <p>Način vrednovanja može biti i izravno opažanje izvedbe oglednog sata učitelja-pripravnika i/ili snimljenog nastavnog sata.</p>
<p>13. koristiti svrhovito informacijsku i komunikacijsku obrazovnu tehnologiju u poučavanju.</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem uvida u nastavne pripreme učitelja-pripravnika s primjerima primjene informacijsko komunikacijske tehnologije.</p> <p>Način vrednovanja može biti i izravno opažanje izvedbe oglednog sata učitelja-pripravnika i/ili snimljenog nastavnog sata.</p>

Tablica 2. Skup ishoda učenja – učenje i poučavanje

VREDNOVANJE

Poučavanje i vrednovanje ishoda učenja usko su povezani i međusobno uvjetovani procesi u nastavi. U vrednovanju ishoda učenja razlikuju se tri pristupa. Prvi pristup, koji se naziva i „vrednovanje za učenje“, predstavlja kontinuirano praćenje učenikova napredovanja u svrhu planiranja procesa učenja i poučavanja. Time se potiče napredovanje svakoga učenika te unaprjeđuje samostalnost u učenju i samoprocjenjivanje rezultata učenja. Kvalitetno formativno vrednovanje ključno je za poticanje učenikove motivacije za učenje i učinkovitosti u učenju te u konačnici pridonosi razvoju vještina učenja. Drugi pristup prepoznaje se kao „vrednovanje ishoda učenja“, odnosno procjena rezultata učenja koja upućuje na razinu ostvarenih učeničkih postignuća. Takvu vrstu vrednovanja naziva se sumativnim vrednovanjem. Svrha mu je dati učeniku informaciju o tome kakav je njegov položaj u referentnoj skupini učenika u razredu/školi ili na nacionalnoj razini. Na kraju određenoga obrazovnog ciklusa sumativno vrednovanje, izraženo bodovima ili ocjenama, služi kao referentna točka za donošenje obrazovnih odluka o daljem obrazovanju ili ulasku u svijet rada. Treći oblik vrednovanja, „vrednovanje kao učenje“, odnosi se na samoprocjenu učitelja o tome u kojoj je mjeri njegov pristup vrednovanju doista pridonio ostvarenju željenih ishoda učenja. Učiteljeva samoprocjena pridonosi kvalitetnijem ispunjavanju prethodnih dviju funkcija vrednovanja.

Od učitelja se očekuje da dobro poznaje ove temeljne pristupe te da ih komplementarno primjenjuje u nastavi koristeći se pri tom odgovarajućim i raznovrsnim metodama i tehnikama utvrđivanja i procjene ishoda učenja. Pri vrednovanju učitelji posebnu pozornost trebaju posvetiti uočavanju i otklanjanju mogućih izvora subjektivnosti u procjeni učeničkih postignuća.

Ishodi učenja Licencirani učitelj može:	Postupak i primjeri vrednovanja svih ishoda učenja unutar predloženog skupa ishoda učenja
1. primijeniti raznovrsne odgovarajuće pristupe i metode vrednovanja ishoda učenja	Ishod se vrednuje temeljem uvida u nastavne pripreme i pisanog ispita u kojem učitelj-pripravnik na nekoliko primjera iz vlastite prakse obrazlaže odabir pojedinog pristupa vrednovanju učeničkog postignuća
2. zabilježiti i dokumentirati učenikovo sudjelovanje i doprinos u različitim aktivnostima učenja	Ishod se vrednuje temeljem analize podataka o praćenju učenikovog ponašanja u različitim aktivnostima učenja. Primjer zadatka: Učitelj-pripravnik u usmenom dijelu ispita iznosi primjere praćenja uključenosti učenika u timski rad, suradničko učenje, ispunjavanje individualnih zadataka, kao i načine za poticanje nedovoljno uključenih učenika.
3. koristiti rezultate praćenja učenikovih postignuća u svrhu izrade plana podrške u učenju	Ishod se vrednuje temeljem uvida u korištenje podataka prikupljenih pomoću različitih postupaka (npr. inicijalni testovi, razgovori s učenikom, procjene učenikovih prethodnih obrazovnih postignuća) u svrhu izrade individualnih planova podrške u učenju. Učitelj-pripravnik na usmenom ispitu analizira jedan primjer praćenja učenikova napredovanja i postignuća.

<p>4. procijeniti ishode učenja pridavanjem brojčane i/ili opisne ocjene rezultatima učenikova rada</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem analize dokumentacije o praćenju i ocjenjivanju učenika koju je izradio učitelj-pripravnik (npr. ocjenska rešetka ili rubrika za procjenu ishoda učenja kod praktične vježbe, kvalitativni opis učenikova postignuća).</p>
<p>5. davati primjerenu usmenu i pisanu povratnu informaciju učeniku i članovima obitelji koja će djelovati poticajno i pomoći učeniku da napreduje u učenju</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-pripravnika o načinima davanja povratnih informacija učenicima i članovima obitelji, uvidom u pisane povratne informacije te usmenim ispitom s problemskim zadatkom.</p>
<p>6. primijeniti postupke koji će učeniku omogućiti uvid u vlastito napredovanje i korištenje učinkovitih strategija učenja</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem uvida u izvješće učitelja-pripravnika o primijenjenim postupcima, potkrijepljeno primjerima učeničkih uradaka ili samoprocjenama (npr. uradci vezani uz organizaciju teksta, sažimanje teksta, izdvajanje ključnih pojmova ili primjena upitnika samoprocjene uspješnosti u učenju ili upitnika radnih navika).</p>
<p>7. analizirati vlastiti pristup vrednovanju u svrhu prepoznavanja i uklanjanja pristranosti</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora o zajedničkoj refleksiji s učiteljem-pripravnikom nakon provedenih postupaka vrednovanja učenika.</p>

Tablica 3. Skup ishoda učenja – vrednovanje

OKRUŽENJE ZA UČENJE

Okruženje za učenje čini pozitivno školsko i razredno ozračje te sigurna i poticajna fizička okolina u školi i učionici. Stimulativno i bogato okruženje za učenje, u školi ili razredu, omogućuje svakom učeniku da sudjeluje u nastavnim aktivnostima ostvarujući svoje interese i potencijale te povećava njihovu motivaciju za učenje. Poticajno okruženje podrazumijeva da se učenici osjećaju sigurno, fizički i emocionalno. Tome pridonose zajednički dogovorena, jasna i razumljiva pravila ponašanja, kao i pravedno i konstruktivno reagiranje na neprihvatljivo ponašanje učenika koja nisu u skladu s dogovorenim pravilima. U pozitivnom su okruženju predrasude i stereotipi svedeni na minimum. Učitelj snažno utječe na stvaranje ozračja povjerenja, poštivanje različitosti, kolegijalnosti i solidarnosti te ima visoka očekivanja od sebe i od učenika. Učitelj zna prepoznati krizne situacije i odabrati primjerene načine postupanja, poštujući pritom prava i najbolje interese djeteta.

Ishodi učenja Licencirani učitelj može:	Postupak i primjeri vrednovanja svih ishoda učenja unutar predloženog skupa ishoda učenja
1. analizirati obilježja školskog okruženja u svrhu osiguravanja poticajnog i sigurnog okruženja za sve učenike	Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora o praćenju učitelja-pripravnika pri stvaranju poticajnoga i sigurnoga okruženja za učenje. Izvješće je potkrijepljeno primjerima nastavnih priprema i video materijalima.
2. učinkovito voditi razred u svrhu stvaranja pozitivnoga razrednoga okružja i optimalnih uvjeta za učenje	Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora o neposrednom praćenju postupaka koje primjenjuje učitelj-pripravnik u svrhu učinkovitog upravljanja razredom. Izvješće sadrži i bilješku o zajedničkoj refleksiji učitelja-mentora i učitelja-pripravnika o učinkovitosti primijenjenih postupaka na temelju pisanog ispita putem problemskog zadatka.
3. planirati i organizirati izvanučioničku nastavu kako bi se omogućilo učenje u stvarnim životnim situacijama	Ishod se vrednuje temeljem uvida u nastavne pripreme te izvješća učitelja-pripravnika o realizaciji nastave s primjerima učeničkih uradaka i foto-ili video-materijala. Ishod se vrednuje i na temelju izvješća učitelja-mentora o opažanju izvedbe izvanučioničke nastave.

<p>4. dogovoriti s učenicima i provoditi pravila ponašanja u razredu i školi</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem pisanog izvješća pripravnika o načinima dogovaranja razrednih pravila uz primjere situacija kojima se pokazuje primjena i usvojenost pravila.</p>
<p>5. ophoditi se prema svakom učeniku s empatijom i uvažavanjem, pokazivati povjerenje u učenikove mogućnosti učenja te uspostavljati ozračje međusobnog poštivanja, kolegijalnosti i solidarnosti u razredu i školi</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem izvješća mentora o opažanju nastave učitelja-pripravnika i zajedničkoj refleksiji ili samorefleksiji učitelja-pripravnika o razrednom ozračju. Ishod se može vrednovati i na temelju procjena učenika i roditelja o načinima ophođenja i razrednom ozračju.</p>
<p>6. prepoznati krizne situacije (npr. psihičko i fizičko zlostavljanje, uništavanje imovine) i poduzeti odgovarajuće mjere za zaštitu učenika</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora o zajedničkoj refleksiji, temeljem samorefleksije učitelja-pripravnika o postupanju u kriznoj situaciji i pisanim ispitom s problemskim zadatkom.</p>

Tablica 4. Skup ishoda učenja – okruženje za učenje

SURADNJA U ŠKOLI, S OBITELJI I ZAJEDNICOM

Uspostava i održavanje kvalitetnih međuljudskih odnosa s kolegama u školi važan je preduvjet za ostvarivanje okruženja poticajnog za učenje i osobni/profesionalni razvoj učenika i učitelja. Spremnost i sposobnost učitelja za uključivanje u timski rad s kolegama nužni su za ostvarivanje međupredmetnih tema i školskih projekata. To je ujedno prigoda za demonstriranje i poticanje razvoja socijalnih vještina, osobito timskoga rada učenika. S obzirom na složenost nastavnoga procesa, važno je da svaki učitelj bude otvoren prema traženju kolegijalne i stručne podrške kada se suoči s profesionalnom teškoćom ili nedoumicom oko načina postupanja. Isto tako i sam treba biti spreman pružiti pomoć kolegama koji mu se obrate za savjet i podršku.

Razumijevanje važnosti uloge roditelja i obitelji za djetetovu dobrobit i razvoj nužno je za uspostavljanje partnerske suradnje. To podrazumijeva aktivno uključivanje roditelja ili drugih djetetu važnih osoba u život škole. Učitelj treba biti osposobljen za ostvarivanje raznovrsnih oblika suradnje s roditeljima, pružanje različitih vrsta podrške obitelji u svrhu osiguravanja djetetova neometana razvoja. Za uspostavljanja takve suradnje vrlo je korisno poticanje roditelja na sudjelovanje u razrednim i školskim projektima i događanjima važnim za cjelokupni život škole.

Za pružanje primjerene podrške djetetovu učenju i razvoju također je važno da učitelj poznaje različite resurse u zajednici, da bude osposobljen za uključivanje u rad različitih timova koji su dio šire profesionalne zajednice te stvori snažnu vezu između škole i drugih institucija i organizacija. S obzirom na mnogostruke mogućnosti koje školama i učiteljima pruža suradnja na međunarodnom planu, učitelj treba poznavati i aktivno istraživati prigode za uključivanje u međunarodnu razmjenu i projekte.

Ishodi učenja Licencirani učitelj može:	Postupak i primjeri vrednovanja svih ishoda učenja unutar predloženog skupa ishoda učenja
1. uspostavljati i održavati suradničke međuljudske odnose u školi i zajednici temeljene na međusobnom uvažavanju	Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora koje sadrži i povratne informacije prikupljene od zaposlenika škole koji su izravno surađivali i dolazili u kontakt s učiteljem-pripravnikom.
2. prepoznati izazove u svom radu i tražiti podršku ravnatelja, stručnih suradnika, kolega i ostalih djelatnika škole u njihovom rješavanju	Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-pripravnika o situacijama u kojima je tražena podrška ostalih djelatnika škole u otklanjanju teškoća u radu ili u uvođenju inovacija u nastavni proces.
3. uključiti se u timski rad u planiranju i ostvarivanju međupredmetnih kurikulskih tema i školskih interdisciplinarnih projekata	Ishod se vrednuje temeljem analize nastavnih priprema koje opisuju ostvarivanje međupredmetnih kurikulskih tema te temeljem izvješća učitelja-mentora o opažanoj nastavi.
4. objasniti važnost obiteljske podrške u učenju članovima obitelji koji skrbe za dijete	Ishod se vrednuje temeljem izvješća mentora o suradnji učitelja-pripravnika s učenikovim roditeljima ili skrbnikom.

5. primijeniti raznovrsne postupke poticanja članova obitelji koji skrbe za dijete radi uključivanja u život škole	Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-pripravnika o načinima poticanja roditelja i ostalih članova obitelji ili skrbnika radi uključivanja u školske aktivnosti i projekte.
6. opisati djelokrug rada stručnjaka koji suradnički djeluju u školi i zajednici u svrhu pružanja odgovarajuće podrške djetetu	Ishod se vrednuje pisanim ili usmenim ispitom o djelokrugu rada stručnjaka i institucija u zajednici koje pružaju odgovarajuću podršku djetetu.
7. pokazati informiranost o mogućnostima sudjelovanja u domaćim i međunarodnim projektima i programima mobilnosti	Ishod se vrednuje temeljem usmenog ispita i/ili priložene dokumentacije o sudjelovanju u aktivnostima vezanim uz projekte ili programe mobilnosti.

Tablica 5. Skup ishoda učenja – suradnja u školi, s obitelji i zajednicom

OBRAZOVNI SUSTAV I ORGANIZACIJA ŠKOLE

Profesionalno djelovanje učitelja podrazumijeva poznavanje širega obrazovnog konteksta u kojem škola djeluje. To uključuje znanje o zakonskim osnovama obrazovnoga sustava i poznavanje glavnih značajki pojedinih obrazovnih razina. Uz poznavanje funkcioniranja nacionalnoga obrazovnog sustava, važno je i razumijevanje glavnih postavki europske i nacionalne obrazovne politike te globalnih i nacionalnih društvenih promjena koje utječu na razvoj sustava obrazovanja. Od učitelja se očekuje da prepozna mogućnosti obrazovnih promjena u nacionalnom okruženju i/ili vlastitoj školi na temelju praćenja suvremenih kretanja u razvoju obrazovnih sustava.

Učitelji trebaju poznavati i razumjeti način funkcioniranja i upravljanja školom te aktivno participirati u razvoju škole uključivanjem u rad školskih tijela koja se bave strateškim planiranjem, izradom školskog kurikula, samoevaluacijom i drugim zadaćama koje pridonose razvoju škole kao zajednice učenja. Očekuje se da učitelj prihvatljivim i inovativnim prijedlozima razvija svoj liderski potencijal.

Ishodi učenja Licencirani učitelj može:	Postupak i primjeri vrednovanja svih ishoda učenja unutar predloženog skupa ishoda učenja
1. objasniti ustroj sustava odgoja i obrazovanja, djelokrug rada i ovlasti ustanova u području odgoja i obrazovanja	Ishod se vrednuje na temelju pismenog ispita putem zadataka višestrukog izbora te zadataka otvorenog tipa. Primjer zadatka: navesti i usporediti ključne dokumente Europske komisije o učiteljskim kompetencijama.
2. objasniti ustroj i način upravljanja školom	Ishod se vrednuje na temelju pismenog ispita putem zadataka višestrukog izbora te zadataka otvorenog tipa. Primjer zadatka: objasniti ulogu roditeljskog vijeća u upravljanju školom.
3. primjenjivati u svome radu odredbe zakona, pravilnika i drugih dokumenata koji uređuju sustav odgoja i obrazovanja i učiteljsku profesiju	Ishod se vrednuje na temelju pismenog ispita putem zadataka višestrukog izbora te problemskih zadataka. Primjer zadatka: nabrojiti dokumente koji reguliraju načine ispitivanja i ocjenjivanja u osnovnoj školi.
4. doprinijeti učinkovitosti rada škole suradnjom u stručnim školskim tijelima	Ishod se vrednuje temeljem potvrde škole o sudjelovanju učitelja-pripravnika u radu školskih tijela.

5. objasniti ulogu, procedure i primjenu elemenata sustava osiguravanja kvalitete rada u školi	Ishod se vrednuje na temelju pismenog ispita putem zadataka otvorenog tipa. Primjer zadatka: objasniti ulogu samovrednovanja škole kao elementa sustava osiguravanja kvalitete
6. sudjelovati u izradi i provedbi školskih razvojnih dokumenata	Ishod se vrednuje temeljem potvrde škole o uključenosti učitelja-pripravnika u aktivnosti vezane uz izradu dokumenata kao što su godišnji planovi razvoja škole i školski kurikulum.
7. voditi školsku dokumentaciju u skladu s propisima	Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora i stručnih suradnika o kvaliteti propisane dokumentacije.

Tablica 6. Skup ishoda učenja – obrazovni sustav i organizacija škole

PROFESIONALNA KOMUNIKACIJA I INTERAKCIJA

Uspostavljanje profesionalne komunikacije i interakcije u školi i izvan škole jedna je od temeljnih učiteljevih zadaća. Ona bi ponajprije trebala biti prepoznatljiva u odnosu s učenicima i očitovati se u visokoj razini motiviranosti za učenička postignuća u učenju. Temeljna svrha kvalitetne komunikacije je prilagođavanje poruke receptivnim mogućnostima sudionika kako bi se uspostavilo međusobno razumijevanje. Od učitelja se očekuje da učenicima daje jasne upute za rad, smisleno objašnjava ciljeve učenja i nove pojmove te da logično organizira ključne informacije. Kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa i organizacija učenja i poučavanja usmjerenoga na učenika povećava se djelotvornom uporabom različitih oblika i sredstava komunikacije, uključujući informacijsko-komunikacijske tehnologije, primjereno situacijama i postavljenim ciljevima učenja. U svakodnevnoj odgojno-obrazovnoj praksi, u školi i izvan škole, učitelj ostvaruje komunikaciju i interakciju s učenicima, s drugim kolegama, s ravnateljem, stručnim suradnicima, roditeljima, sustručnjacima i pripadnicima lokalne zajednice. Od njega se očekuje točno i tečno izražavanje u govornoj i pisanoj komunikaciji i interakciji pri uporabi službenoga jezika i jezika poučavanja. U uspostavljanju kvalitetnih odnosa s različitim subjektima odgojno-obrazovnog procesa očekuje se da učitelj primjenjuje različite modele i strategije uspješne komunikacije te primjerene prezentacijske vještine, ovisno o različitim skupinama slušatelja. To je temeljni preduvjet iskazivanja visoke razine osjetljivosti za socijalno i kulturno nasljeđe učenika, njihovih roditelja i svih ostalih sudionika odgojno-obrazovnoga procesa. Uporabom različitih tehnika i metoda (refleksivna praksa, kritičko preispitivanje svoje profesionalne prakse kroz konstruktivni dijalog s kolegama, korištenje povratnih informacija iz različitih izvora u svrhu unaprjeđivanja vlastitoga poučavanja i učenja) učitelj analizira svoje komunikacijske učinke u različitim profesionalnim situacijama te sustavno upotrebljava nalaze istraživanja i preporuke iz stručne literature.

Ishodi učenja Licencirani učitelj može:	Postupak i primjeri vrednovanja svih ishoda učenja unutar predloženog skupa ishoda učenja
1. izražavati se točno i tečno u govornoj i pisanoj komunikaciji na jeziku poučavanja i službenom jeziku	Ishod se vrednuje temeljem analize primjene pravopisnih, gramatičkih i sintaktičkih pravila službenog jezika i jezika poučavanja u nastavnim pripremama te temeljem opažanja kandidatovog izražavanja u govornoj i pisanoj komunikaciji tijekom ispita.
2. primjenjivati temeljna komunikacijska načela i tehnike učinkovite profesionalne komunikacije	Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora o opaženoj komunikaciji sa sudionicima obrazovnog procesa. Ishod se vrednuje i temeljem usmenog i/ili pisanog ispita na temelju problemskih zadataka. Primjer zadatka: objasniti kakav je komunikacijski pristup prikladan za smirivanje uzrujanog roditelja.
3. objasniti učenicima ciljeve učenja i nove pojmove, dati im ključne informacije i upute za rad na smislen, primjeren i logično organiziran način	Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora o promatranoj nastavi. Način vrednovanja može biti i izravno opažanje izvedbe oglednog sata učitelja-pripravnika i/ili snimljenog nastavnog sata.

<p>4. prilagoditi poruku sugovornicima kako bi se uspostavilo međusobno razumijevanje</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-pripravnika u kojem se opisuju načini prilagodbe komunikacije i uočeni učinci komuniciranja u različitim situacijama (npr. usporedba načina informiranja o učenikovim postignućima i potrebama učenikovih roditelja i stručnog suradnika).</p>
<p>5. primjenjivati primjerene prezentacijske vještine u komunikaciji s različitim skupinama slušatelja</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-pripravnika u kojem se posebno analiziraju i komentiraju primijenjene prezentacijske vještine (npr. izlaganja na roditeljskim sastancima, stručnim skupovima, učiteljskim vijećima). Ishod se vrednuje i na temelju prezentacije određene teme na ispitu.</p>
<p>6. upotrebljavati različita komunikacijska sredstva i oblike uključujući informacijsko – komunikacijske tehnologije</p>	<p>Ishod se vrednuje temeljem uvida u video snimke i tiskane materijale koji ilustriraju upotrebu različitih komunikacijskih tehnologija i medija (npr. letci za roditelje, predlošci za prezentacije, prezentacije u elektroničkom obliku, film, video spot) .</p>

Tablica 7. Skup ishoda učenja – profesionalna komunikacija i interakcija

PROFESIONALNOST I PROFESIONALNI RAZVOJ

Cjeloživotno je učenje sastavni dio učiteljske profesije. Profesionalni razvoj je proces u kojem učitelj, samostalno i u suradnji s drugima, prateći relevantnu literaturu i razvoj u području odgoja i obrazovanja, produbljuje i proširuje svoje znanje i razumijevanje procesa učenja i poučavanja te profesionalnoga djelovanja u obrazovnoj zajednici. U procesu samovrednovanja učitelj osvješčuje svoje jake i slabe strane te utvrđuje područja za unaprjeđenje vlastitoga rada. Na temelju tih uvida, izrađuje individualni plan profesionalnoga usavršavanja koji sadrži popis tema relevantnih za profesionalni razvoj te planirani način provedbe usavršavanja. Učitelj postavlja vlastite razvojne ciljeve te dokumentira napredak u njihovu ostvarivanju (u dnevniku ili portfoliju profesionalnoga razvoja). Svoje djelovanje u razredu, školi, užoj i široj zajednici učitelj temelji na standardima, etičkim načelima i pravilima profesije te svojim profesionalnim ponašanjem nastoji biti odgojnim modelom učenicima i kolegama.

Ishodi učenja Licencirani učitelj može:	Postupak i primjeri vrednovanja svih ishoda učenja unutar predloženog skupa ishoda učenja
1. objasniti zadaće, profesionalne standarde te društvenu važnost učiteljske uloge i profesije	<p>Ishod se vrednuje temeljem analize eseja učitelja-pripravnika na zadanu temu pri čemu se procjenjuje koristi li učitelj-pripravnik argumente utemeljene na primjerima i dokazima.</p> <p>Primjer zadatka: Objasniti obilježja profesije i analizirati njihovu zastupljenost u učiteljskom zanimanju.</p>
2. primjenjivati etička načela i pravila učiteljske profesije u svom radu te biti modelom profesionalnog ponašanja kolegama i učenicima	<p>Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora o praćenju učitelja-pripravnika tijekom njegove primjene etičkih načela, pravilima učiteljske profesije i profesionalnog ponašanja (npr. zapažanje o pravovremenom izvršavanju obveza, o postupanju s povjerljivim informacijama koje se odnose na učenika).</p>
3. izraditi godišnji individualni plan profesionalnoga usavršavanja	<p>Ishod se vrednuje temeljem uvida u godišnji plan profesionalnoga usavršavanja te izvješćem učitelja-pripravnika o realizaciji planiranih ciljeva.</p>

4. koristiti se samostalno i kritički relevantnom stručnom i znanstvenom literaturom	Ishod se vrednuje temeljem uvida u popis stručnih i znanstvenih izvora koje je učitelj-pripravnik koristio tijekom pripravnštva te u pojedinim primjerima planiranja i realizacije nastave.
5. djelotvorno surađivati s mentorima i kolegama u procesu razvoja profesionalnih kompetencija te koristiti povratne informacije u svrhu unapređivanja nastavnoga rada	Ishod se vrednuje temeljem izvješća učitelja-mentora o kvaliteti suradnje učitelja-pripravnika s mentorom i kolegama s primjerima načina korištenja povratnih informacija u svrhu unapređivanja vlastitoga rada.
6. primjenjivati samorefleksiju u svrhu preispitivanja i unaprjeđivanja vlastitoga rada	Ishod se vrednuje temeljem uvida u samoevaluacijske zabilješke učitelja-pripravnika o provedbi planiranog nastavnog sata i u razgovoru s ispitnim povjerenstvom o mogućnostima unapređivanja izvedbe.

Tablica 8. Skup ishoda učenja – profesionalnost i profesionalni razvoj

4.

**RAZVOJ NACIONALNOG STANDARDA
KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE**

**NACIONALNI KVALIFIKACIJSKI
STANDARD UČITELJSKE PROFESIJE
KAO PODLOGA ZA RAZVOJ SUSTAVA
LICENCIRANJA**

Vlasta Vizek Vidović,
Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Vlatka Domović,
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

4. NACIONALNI KVALIFIKACIJSKI STANDARD UČITELJSKE PROFESIJE KAO PODLOGA ZA RAZVOJ SUSTAVA LICENCIRANJA

4.1. Uvod

Nacionalni standard kvalifikacije za učiteljsku profesiju važna je komponenta sustava osiguravanja kvalitete i polazište za unutarnje i vanjsko vrednovanje profesionalnoga razvoja učitelja. Standard omogućuje prepoznavanje složenosti zahtjeva učiteljske uloge čime pridonose jačanju društvenoga ugleda učiteljske profesije te pomažu budućim studentima i poslodavcima da bolje razumiju učiteljske profesionalne kompetencije i kvalifikacije. Prvi korak u izradi kompetencijskoga standarda jest postizanje razumijevanja među različitim sudionicima o određenju samih kompetencija, kao i usuglašavanje oko temeljnih kompetencijskih područja učiteljskoga zanimanja. Prema Donaldsonu (2011) kvalifikacijski standardi mogu imati primjenu na nekoliko razina:

- a. u planiranju obrazovnih programa služe kao orijentacija o tome kakva su očekivanja obrazovne prakse u pogledu znanja, vještina i profesionalnih uvjerenja koja su neophodna za učinkovito poučavanje, u određivanju razine. Ti standardi također mogu biti podloga za provjeru obrazovnih ishoda u postupku reakreditacije studijskih programa i obrazovnih institucija.
- b. pri ulasku u profesiju standardi mogu poslužiti kao vodič za planiranje i praćenje početnika u fazi uvođenja u učiteljsko zanimanje te kao podloga za utvrđivanje širine i razine kompetencija potrebnih za stjecanje licence za samostalan rad.

- c. pri samoprocjeni ili vanjskoj procjeni izvedbe iskusnih učitelja standardi služe kao poticaj i orijentacija za osobni profesionalni razvoj, ali i kao oruđe provjere složenih kompetencija u postupku stjecanja certifikata izvrsnosti ili u postupku napredovanja u viša učiteljska zvanja.

Bez obzira na to kojoj je svrsi ili profesionalnoj razini namijenjen, ključno je da standard obuhvati sve relevantne aspekte učiteljske uloge koji su izravno ili neizravno povezani s učenjem i obrazovnim ishodom učenika te da ponudi jasan i dobro organiziran opis profesionalnih kompetencija poduprt ilustrativnim primjerima djelotvornoga ponašanja.

Pri izradi standarda kvalifikacija važno je konzultirati domaće i međunarodne stručne i znanstvene izvore o značajkama i zahtjevima učiteljske profesije, relevantne baze podataka o trendovima i potrebama te analizirati primjere dobre prakse. To se posebno odnosi na standarde kvalifikacija učiteljskog zanimanja onih zemalja čiji učenici postižu visoke rezultate u međunarodnim komparativnim istraživanjima učeničkih postignuća. Kao primjere dobre prakse ponajprije možemo izdvojiti skandinavske zemlje te Škotsku i Irsku budući da su to zemlje koje su i ljudskim resursima usporedive s Hrvatskom. Važan oslonac u procesu izrade hrvatskog standarda kvalifikacija za učitelje su razvojni dokumenti Europske unije koji sustavno analiziraju trendove u učiteljskoj profesiji te daju smjernice za unapređenje.

Okvir 1. Europski dokumenti relevantni za učiteljsku profesiju

EC (2005.). Common European principles for teacher competences and qualifications

ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf

EC (2007.). Common European principles for teacher competences and qualifications.

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf

EC-European Qualification Framework (2008.).

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm

ETUCE (2008.). Teacher education in Europe, Brussels: European trade union committee for education and Comite syndical europeen de l'education.

http://etuce.homestead.com/Publications2008/ETUCE_PolicyPaper_en_web.pdf

Eurydice (2009. – 2013.) Key data series

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/key_data_en.php

EC (2010.). Developing coherent and system – wide induction programmes for beginning teachers – A handbook for policymakers. Brussels: European commission.

http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/handbook0410_en.pdf

EC Communication (2012.). Supporting the Teaching Professions for Better Learning Outcomes,

http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw374_en.pdf

EC (2013.). Supporting teacher competence development for better learning outcome

http://ec.europa.eu/education/policy/school/doc/teachercomp_en.pdf

4.2. Uvođenje u profesiju i stjecanja licence⁹ - međunarodna perspektiva

Licenciranje se najčešće definira kao pravno utemeljen formalizirani postupak u kojem mjerodavna tijela (ministarstva, nacionalne agencije, profesionalne komore) utvrđuju kompetencije članova profesije na temelju postavljenih minimalnih standarda za odgovornu i samostalnu praksu (Darling – Hammond i Bransford, 2005). Provjera učiteljskih kompetencija postupkom licenciranja ima višestruke ciljeve: povećavanje djelotvornosti programa inicijalnog obrazovanja, osiguravanje kvalitetnog poučavanja usmjerenog na poticanje učničkih potencijala za učenje i poboljšanje učničkih postignuća, poboljšanje organizacijske efikasnosti škole, poticanje i usmjeravanje kontinuiranog profesionalnog razvoja učitelja i nastavnika, prepoznavanje i uvažavanje osobitosti faza profesionalnog razvoja učitelja i nastavnika, osposobljavanje stručnih mentora i evaluatora koji su u stanju donositi valjanu i pouzdanu procjenu koja se temelji na raznovrsnim izvorima podataka o kvaliteti nastavnčkog rada u različitim situacijama i školskim kontekstima.

Postupku licenciranja prethodi faza uvođenja u profesiju, odnosno razdoblje pripravnništva. Pripravnništvo je faza profesionalnog razvoja u kojoj učitelj treba razviti kompetencije koje će mu omogućiti samostalno učinkovito obavljanje nastavnog rada i ostalih poslova vezanih uz funkcioniranje škole. Stjecanje licence ujedno je i završetak faze uvođenja učitelja početnika u školski rad. Licenciranjem se potvrđuje osposobljenost učitelja za samostalan rad, odnosno licenca predstavlja jamstvo za osiguravanje kvalitete odgojno-obrazovnog rada za sve učenike bez obzira na radno iskustvo ili karijerne puteve.

Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja Europske unije s dugom tradicijom institucije pripravnništva kao formaliziranog uvođenja u učiteljsku profesiju te praksom polaganja stručnih državnih ispita po isteku tog perioda. Pregled situacije u zemljama Europske unije u području uvođenja učitelja početnika

⁹ Ovaj odjeljak se dijelom oslanja na treće i četvrto poglavlje knjige: Vizek Vidović, V., Domović, V. Marušić, I. (2013.) Praćenje i vrednovanje profesionalnog razvoja učitelja – kompetencijski pristup. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje.

u profesiju pokazuje veliku raznolikost i u pogledu postojanja formaliziranog sustava uvođenja kao i načinu njegove provedbe. Programi uvođenja mogu biti dobrovoljni i obvezni, lokalni ili nacionalni, mogu završavati s provjerom kompetencija ili ne moraju. U slučajevima gdje je provjera kompetencija obvezna ona se u pravilu odvija kroz postupak stjecanja prve licence koja omogućava samostalan odgojno-obrazovni rad u školi. Licenciranje provode javne ovlaštene ustanove ili stručna profesionalna tijela učitelja.

Novija komparativna studija programa uvođenja u Australiji, Britaniji, Kanadi, Francuskoj, Njemačkoj, Japanu, Novom Zelandu i SAD-u pokazala je da buduće učitelje najbolje osposobljavaju programi uvođenja koji imaju sljedeća obilježja (Howe, 2006):

- individualizirani pristup u izradi programa profesionalnog razvoja učitelja početnika
- selekcionirane i obrazovane školske mentore
- partnerske škole koje su osposobljene za provođenje programa uvođenja i koje imaju razvijenu kulturu suradničke podrške i savjetovanja
- ostvarenu suradnju između partnerskih škola i fakulteta na kojima su učitelji početnici stekli inicijalno obrazovanje
- smanjeno radno opterećenje učitelja početnika za refleksiju s mentorom ili za sudjelovanje u dodatnim programima kontinuiranog profesionalnog razvoja
- mrežu stručnjaka koji unapređuju i prate sustav uvođenja te daju podršku i učiteljima početnicima kao i njihovim mentorima i školama
- odvajanje postupka podrške i praćenja od postupka završne procjene u svrhu dobivanja licence.

Europska komisija je nedavno objavila studiju *Developing coherent and system – wide induction programmes for beginning teachers – A handbook for policymakers*, European commission (EC, 2010) u kojoj je temeljem pregleda nacionalnih pristupa uvođenju učitelja početnika zaključeno kako:

- u svim zemljama raste broj istraživanja koja potvrđuju vrijednost koherentnih sustava uvođenja u profesiju, pri čemu se posebno ističe značenje uloge mentora

- svaki učinkovit sustav uvođenja u profesiju zahtijeva podršku učiteljima pripravnicima na tri razine – osobnoj, socijalnoj i profesionalnoj. Ta podrška predstavlja kombinaciju djelotvornog mentorstva u školi, suradnju sa sveučilišnim stručnjacima i iskusnim nastavnicima, međusobnu podršku nastavnika-pripravnika i razvoj vještina samorefleksije i samopodrške
- preduvjeti za uspješnost programa uvođenja su financijska podrška, jasnoća uloga i odgovornosti, kultura cjeloživotnog učenja, institucijska kultura kvalitete te suradnja ključnih dionika (obrazovnih stručnjaka, iskusnih praktičara i profesionalnih tijela).

Podaci najnovijih preglednih studija (Eurydice, 2009 /2012, EC, 2010, EC 2012) pokazuju da je u deset zemalja EU uvođenje u nastavničko zanimanje organizirano na formalnoj razini (Cipar, Austrija, Danska, Estonija, Francuska, Luksemburg, Portugal, Slovenija, Turska, Velika Britanija), dok je u tri zemlje u fazi pilot-projekta (Irska, Nizozemska, Norveška). Formalni programi uvođenja u pravilu traju godinu dana s izuzetkom Danske, Luksemburga i Turske gdje traju do dvije godine. U zemljama s programom formalnog uvođenja učitelju početniku dodjeljuje se učitelj-mentor koji ga prati i savjetuje tijekom cijelog tog razdoblja, a samo u manjem broju zemalja učitelji - početnici obvezni su pohađati i dodatni program izobrazbe izvan škole u kojoj rade (Cipar, Grčka, Francuska, Italija, Lihtenštajn, Španjolska i Turska).

U okviru provedbe formalnog sustava uvođenja učitelja - početnika najčešće se razlikuju dvije faze tog procesa: orijentacijska i razvojna. Orijetacijska faza, koja traje tjedan do dva, obično uključuje inicijalni posjet školi, upoznavanje s mentorom, upoznavanje s ravnateljem i nastavnicima, proučavanje informacijskog paketa škole (školske dokumentacije) te proučavanje školskog kurikula. Razvojni dio započinje utvrđivanjem jakih i slabih strana učitelja - početnika, njegove slike o sebi kao učitelju, a nakon toga slijedi stvaranje individualnoga razvojnog plana u suradnji s mentorom. Tijekom toga razdoblja učitelj - početnik uključuje se u nastavni rad i život škole te u skladu s vlastitim razvojnim planom uz mentorsku podršku širi i utvrđuje repertoar svojih nastavničkih kompetencija uz aktivnu podršku svog mentora (Vizek Vidović, 2011).

U zemljama koje nemaju formalni sustav uvođenja, učiteljima - početnicima najčešće pomažu iskusniji kolege individualnim savjetovanjem u planiranju nastave, primjeni pojedinih metoda poučavanja i procjenjivanju učeničkih postignuća. Uz to je moguće i redovito održavanje grupnih sastanaka početnika s kolegama iz istog područja, savjetovanje s vanjskim stručnjacima, dodatno usavršavanje izvan škole na vanjskim seminarima, posjet drugim školama ili obrazovnim institucijama (Eurydice, 2009; Valenčič-Zuljan i Vogrinc, 2007).

Glavne značajke postupka licenciranja u zemljama koje su prepoznate kao primjeri dobre prakse su:

- a. integritetnost sustava uvođenja u profesiju s postupkom licenciranja
 - Integracija je utemeljena na kompetencijskim standardima za učitelje pojedinog profila, a očituje se u transparentno opisanim procedurama, zadacima i zahtjevima koji se postavljaju pred učitelja početnika, njegovog mentora, vanjske evaluatore i školu u kojoj početnik provodi pripravnički staž. Na temelju ovih okvirnih zahtjeva pripravnik u suradnji s mentorom izrađuje detaljan plan profesionalnog razvoja koji postaje i polazišni dokument za provedbu postupka licenciranja kojim se utvrđuje je li plan ispunjen i koju je razinu potrebnih kompetencija učitelj-početnik dosegnuo. Ukoliko učitelj početnik uspješno udovolji zahtjevima i stekne licencu u pravilu stječe pravo na upis u upisnik/registar kvalificiranih učitelja koji je javno dostupan dokument.
- b. sveobuhvatnost provjere kompetencija
 - provjera stečenih kompetencija obuhvaća **sva** područja kompetencija koja su definirana u kompetencijskom standardu pri čemu se za provjeru u različitim područjima rabe i različite metode i tehnike primjerene predmetu procjene. Polazište za provjeru stečenih kompetencija i mogućnost njihove djelotvorne primjene je pripravnikov portfolio kojim dokumentira ispunjenje svog plana profesionalnog razvoja tijekom pripravništva.
- c. standardiziranost uvjeta, postupaka, instrumenata provjere te kriterija procjene
 - općenito prihvaćena metodologija za uspostavu koherentnog sustava licenciranja učitelja pripravnika preferira upotrebu višestrukih mjera za

provjeru kandidatovih znanja, vještina profesionalnih uvjerenja i razine izvedbe. Uvjeti za pristupanje postupku licenciranja i sam postupak provedbe potrebno je opisati u odgovarajućim zakonskim aktima, dok se metode provjere trebaju definirati s obzirom na kompetencijsko područje i profil nastavnika. Svaki instrument koji se rabi u provjeri (npr. test znanja, lista opažanja ponašanja, predložak za procjenu portfolija ili predložak za procjenu pisanog rada) treba se podvrgnuti prethodnoj provjeri na odgovarajućim pilot-uzorcima potencijalnih kandidata. Obrazovni stručnjaci u suradnji s ostalim sudionicima postupka licenciranja trebaju u procesu zajedničkog usuglašavanja donijeti kriterije prolaznosti kandidata odnosno zadovoljavajuću razinu demonstriranih kompetencija u pojedinom području. Svi timovi stručnjaka, bez obzira u kojem kontekstu djeluju, trebaju izvedbu svakog kandidata usporediti s ustanovljenim kriterijima izvedbe.

- d. uspostava mreže stručnjaka i formiranje nezavisnih timova za provjeru kompetencija
- kvaliteta licenciranja ovisi i o uspostavi mreže certificiranih stručnjaka koji su posebno osposobljeni za provedbu postupka licenciranja. Iz mreže stručnjaka formiraju se timovi za provedbu postupka licenciranja. U timovima su zastupljeni predstavnici ključnih dionika: obrazovni stručnjaci,iskusni učitelji - praktičari te predstavnici javnih ustanova i/ili profesionalnih tijela koja su nadležna za provedbu postupka licenciranja. Dio stručne provjere i procjene odvija se nezavisno, pri čemu svaki stručnjak na temelju uvida u raspoloživu dokumentaciju donosi samostalnu procjenu razvijenosti pojedine kompetencije, a dio postupka provjere se odvija u timu pred kojim kandidat demonstrira razvijenost pojedinih kompetencija. U završnoj fazi postupka licenciranja članovi tima usuglašavaju svoje samostalne ocjene i to s obzirom na svako kompetencijsko područje te donose konačnu procjenu o kandidatu.
- e. dostupnost različitih vidova podrške sudionicima postupka licenciranja
- provedba postupka licenciranja uključuje i raznovrsne instrumente podrške svim sudionicima u postupku licenciranja. Neizostavan dio podrške je informacijski paket koji je prvenstveno namijenjen

kandidatima za stjecanje licence, ali i ostalim sudionicima uključenim u praćenje i evaluaciju kandidata. U informacijskom paketu se uz zakonsku regulativu i instrumente procjene nalaze i priručnici za pripravnike, njihove mentore, ali i ravnatelje škola u kojima se odvija pripravnički staž kao i evaluatore. Kako bi postupak licenciranja bio potpuno transparentan, svi ti dokumenti u pravilu javno su dostupni u elektroničkoj formi na mrežnim stranicama ustanove nadležne za provedbu postupka licenciranja.

- f. osiguravanje kvalitete sustava licenciranja
- s obzirom na složenost sustava licenciranja neophodno je kontinuirano pratiti njegovu učinkovitost korištenjem dobro definiranih indikatora kao što su podaci o prolaznosti kandidata, zadržavanje u obrazovnom sustavu, karijerni planovi, kvaliteta njihova poučavanja, učenička postignuća. Rezultati kontinuiranog praćenja provedbe postupka licenciranja imaju neposrednu svrhu unapređenja samog postupka, ali posredno mogu utjecati i na unapređenje programa inicijalnog obrazovanja, uvođenja u posao i kontinuiranog profesionalnog razvoja.

4.3. Okvir za uspostavu sustava licenciranja u Republici Hrvatskoj

Republika Hrvatska ima tradiciju formalnoga uvođenja u profesiju (Pravilnik o polaganju stručnoga ispita učitelja i stručnih suradnika i nastavnika u srednjemu školstvu, NN, 88/2003), tj. reguliran pripravnički staž koji završava polaganjem stručnoga ispita. Pravilnik o polaganju stručnoga ispita učitelja i stručnih suradnika i nastavnika u srednjemu školstvu određuje i okvirni program stažiranja, obveze mentora i pripravnika te postupak i način polaganja stručnoga ispita. Taj model može poslužiti kao polazišna točka za uspostavu cjelovitoga sustava licenciranja temeljenog na standardima.

U Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama jasno se vidi namjera zakonodavca da se sustav uvođenja u učiteljsku profesiju i sustav kontinuiranoga stručnog usavršavanja povežu sa sustavom licenciranja i napredovanja što se definira u jedinstvenome odjeljku XII. Stručno osposobljavanje, usavršavanje, napredovanje i izdavanje licencijskih. U članku 117. propisuje se način stjecanja prve licence za samostalan rad učitelja kao i dužnost obnavljanja svakih pet godina. U istom članku navodi se da je za provedbu licenciranja nadležan Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Nacionalni standard kvalifikacije za učitelje je podloga za razradu sustava licenciranja koji bi trebao obuhvatiti sljedeće elemente:

a. Sadržajni elementi:

- definiranje sadržaja i načina realizacije pripravničkoga staža: vrste aktivnosti, trajanje aktivnosti, dokazi o ishodima aktivnosti
- definiranje uvjeta i postupka prijave: osobni dokumenti te kvalifikacijske diplome i ostali dokazi o stečenim kompetencijama
- definiranje opsega i metode praćenja razvoja i provjere kompetencija (npr. matrica kompetencija s opisom načina stjecanja, praćenja i dokazivanja usvojenosti pojedine kompetencije)
- izrada baze ispitnih materijala (zadatci opažanja, problemski zadatci, zadatci izvedbe, testovi znanja)

- definiranje indikatora i kriterija ocjenjivanja, tehnike ocjenjivanja te procedure donošenja konačne odluke

b. Informacijska podrška:

- informacijska podloga sustavu pripravnštva i licenciranja (npr. e-portfolio, praćenje i savjetovanje učitelja početnika, komunikacija među evaluatorima, obavještanje kandidata i registar licenciranih učitelja)
- baza podataka o rezultatima praćenja i završnoj procjeni kandidata
- informacijski paket za sudionike, npr. Vodič za pripravnike, Vodič za škole i školske mentore i Vodič za evaluatore

c. Infrastrukturna podrška:

- unutrašnja (re)organizacija ovlaštenih ustanova za provedbu pripravnštva, odnosno postupka licenciranja te jačanje kapaciteta za provedbu, praćenje i evaluaciju postupaka
- odabir škola za provedbu pripravničkoga staža te jačanje kapaciteta škola za podršku učiteljima početnicima
- osposobljavanje školskih mentora za podršku učiteljima početnicima tijekom pripravnštva temeljenoga na nacionalnom standardu kvalifikacija za učitelje
- odabir i osposobljavanje članova ekspertnih timova za pouzdanu i valjanu procjenu kandidata te za donošenje kvalificirane odluke o pravu na stjecanje prve licence.

Izgradnja cjelovitog koherentnog modela licenciranja pretpostavlja duže razdoblje koje bi bilo preporučljivo osmisliti kao razvojni projekt u dvije faze. U prvoj bi fazi cilj bio uspostava sustava stjecanja licence, a u drugoj njegova nadogradnja sustavom relicenciranja, koji je moguće povezati sa sustavom napredovanja u profesiji.

5.

RAZVOJ NACIONALNOG STANDARDA KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE

REFERENCE

REFERENCE

1. Darling – Hammond, L. and Bransford, J. (ur.), (2005.). *Preparing teachers for a changing world*. San Francisco: Jossey – Bass.
2. EC (2005.). Common European principles for teacher competences and qualifications ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf
3. EC (2007.). Key competences for lifelong learning – European reference framework.
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf
4. EC-European Qualification Framework (2008.).
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm
5. EC (2013.). *Supporting teacher competence development for better learning outcome*
http://ec.europa.eu/education/policy/school/doc/teachercomp_en.pdf
6. ETUCE (2008.). *Teacher education in Europe*, Brussels: European trade union committee for education and Comite syndical europeen de l'education.
http://etuce.homestead.com/Publications2008/ETUCE_PolicyPaper_en_web.pdf
7. Eurydice (2009. – 2013.) Key data series http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/key_data_en.php
8. Howe, E. R. (2006.). Exemplary Teacher Induction: An international review, *Educational Philosophy and Theory*, 38(3), 287-297.
9. EC (2010.). Developing coherent and system – wide induction programmes for beginning teachers – A handbook for policymakers. Brussels: European commission.
http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/handbook0410_en.pdf

10. Donaldson, G. (2011.). Development of national teacher qualification frameworks across. Five Balkan countries (working paper – ATEPIE project)
http://www.cep.edu.rs/sites/default/files/teacher_qualifications_in_five_balkan_countries.pdf
11. EC Communication (2012.). Supporting the Teaching Professions for Better Learning Outcomes,
http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw374_en.pdf
12. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske (2003.). *Pravilnik o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu i nastavnika u srednjem školstvu*. NN 88/03.
http://www.azoo.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=755&Itemid=73
13. Valenčič Zuljan, M. i Vogrinc, J. (ur.) (2007.). *Professional inductions of teachers in Europe and elsewhere*, Ljubljana: University of Ljubljana.
14. Vizek Vidović, V. (2011.) *Profesionalni razvoj učitelja*, u V. Vizek Vidović (ur.) *Učitelji i njihovi mentori*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja, 39-96.
15. Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. (2003.)
<http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/306330.html>
16. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. (2014.).
<http://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-skoli>
17. Zakon o hrvatskom kvalifikacijskom okviru. (2013.)

6.

RAZVOJ NACIONALNOG STANDARDA KVALIFIKACIJE ZA UČITELJE

PRILOZI

Prilog 1. Popis članova radne skupine

Marica Berdik,
Poljoprivredna škola u Zagrebu

Alenka Buntić Rogić,
*Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja
(voditeljica projekta)*

Vlatka Domović,
*Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
(zamjenica voditeljice radne skupine)*

Đurđica Dragojević,
Agencija za znanost i visoko obrazovanje iz Zagreba

Mile Dželalija,
Sveučilište u Splitu

Mirela Lekić,
Hrvatska obrtnička komora

Renata Ozorlić Dominić,
Agencija za odgoj i obrazovanje iz Zagreba

Lucija Puljak,
Osnovna škola Pučišća s Brača

Vlasta Vizek Vidović,
*Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
(voditeljica radne skupine)*

Dragica Vrgoč,
Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih iz Zagreba

Lidija Vujičić,
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Suradnici na projektu iz partnerskih institucija:

Dejana Bouilliet,
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Ivica Marinić,
Poljoprivredna škola, Zagreb

Iris Marušić,
Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Tana Morić,
Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Tea Pavin Ivanec,
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Vanja Petričević,
Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

Prilog 2. Upitnik za provjeru ishoda učenja u standardu kvalifikacija za učitelje

UPITNIK ZA PROVJERU ISHODA UČENJA U STANDARDU KVALIFIKACIJA ZA UČITELJE

U okviru projekta **Razvoj nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje kao podloge za uvođenje sustava licenciranja učitelja** (IPA Komponenta IV – Razvoj ljudskih resursa) razvijen je model učiteljskih kompetencija potrebnih za samostalan rad učitelja u nastavi. Model obuhvaća sedam skupova ishoda učenja:

Učenje i poučavanje

Vrednovanje

Okruženje za učenje

Suradnja u školi, s roditeljima i zajednicom

Obrazovni sustav i organizacija škole

Profesionalna komunikacija i interakcija

Profesionalnost i profesionalni razvoj

Svaki skup sadrži više konkretno definiranih ishoda učenja čiju važnost želimo provjeriti ovim upitnikom.

Molimo Vas da svojim odgovorima doprinesete razvoju standarda kvalifikacija i to tako što ćete uz svaki ishod procijeniti njegovu relevantnost za uspješno obavljanje učiteljskog poziva na skali od 1 (nevažan) do 5 (vrlo važan). Oznaka 0 znači – ne mogu procijeniti/ formulacija je nejasna. Ukoliko vidite mogućnost za poboljšanje pojedine formulacije, molimo Vas da upišete svoj prijedlog u odgovarajući prostor.

UČENJE I POUČAVANJE Licencirani učitelj može:	VAŽNOST	PRIJEDLOG ZA POBOLJŠANJE
objasniti tijek kognitivnog, emocionalnog, socijalnog i tjelesnog razvoja djece	1 2 3 4 5 0	
pružiti učeniku odgovarajuću podršku na temelju prepoznavanja i praćenja pokazatelja njegova razvoja	1 2 3 4 5 0	
u planiranju poučavanja usmjerenog na učenika primijeniti ključne znanstvene spoznaje o procesima učenja i poučavanja	1 2 3 4 5 0	
poticati razvoj učeničkih vještina samoreguliranog učenja s naglaskom na samostalnost i odgovornost u radu	1 2 3 4 5 0	
poticati kod učenika svijest o važnosti i svrsi obrazovanja te razumijevanje ciljeva učenja	1 2 3 4 5 0	
prilagođavati pristupe i metode poučavanja individualnim mogućnostima i interesima učenika, uključujući učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama	1 2 3 4 5 0	

uskладiti vlastiti plan poučavanja s nacionalnim dokumentima u području obrazovanja te specifičnostima školskog kurikula	1 2 3 4 5 0	
odrediti razvojno primjerene i mjerljive ishode učenja te u skladu s njima odabrati i primijeniti odgovarajuće metode i tehnike poučavanja	1 2 3 4 5 0	
primjenjivati nastavne metode koje motiviraju učenike i potiču ih da budu aktivno uključeni u proces učenja te da međusobno surađuju	1 2 3 4 5 0	
prilagoditi postojeće i/ili izrađivati nove nastavne materijale tako da budu primjereni za ostvarivanje planiranih ishoda učenja i motivirajući za učenje	1 2 3 4 5 0	
poticati primjenu stečenih znanja i vještina u realnim životnim situacijama	1 2 3 4 5 0	
uvoditi u nastavu suvremene društveno relevantne teme kao što su održivi razvoj, cjeloživotno učenje, društvena odgovornost i uvažavanje različitosti	1 2 3 4 5 0	

koristiti informacijsku i komunikacijsku tehnologiju u poučavanju u svrhu poticanja učenja	1 2 3 4 5 0	
--	-------------	--

VREDNOVANJE Licencirani učitelj može:	VAŽNOST	PRIJEDLOG ZA POBOLJŠANJE
opisati različite pristupe i strategije vrednovanja ishoda učenja te ih adekvatno primjenjivati u poučavanju	1 2 3 4 5 0	
koristiti rezultate praćenja učenikovih postignuća u svrhu izrade plana podrške u učenju	1 2 3 4 5 0	
zabilježiti i dokumentirati učenikovo sudjelovanje i doprinos u različitim aktivnostima učenja	1 2 3 4 5 0	
procijeniti ishode učenja pridavanjem brojčane ili opisne vrijednosti rezultatima učenikova rada	1 2 3 4 5 0	
davati primjerenu usmenu i pisanu povratnu informaciju roditeljima i učeniku koja će djelovati poticajno i pomoći učeniku da napreduje u učenju	1 2 3 4 5 0	

razviti i primijeniti tehnike i instrumente koji će učeniku omogućiti samovrednovanje i prilagodbu strategija učenja	1 2 3 4 5 0	
analizirati vlastiti pristup vrednovanju, prepoznati pristranosti te koristiti primjerene strategije za njihovo uklanjanje	1 2 3 4 5 0	

OKRUŽENJE ZA UČENJE Licencirani učitelj može:	VAŽNOST	PRIJEDLOG ZA POBOLJŠANJE
analizirati obilježja školskog okruženja, uočiti nepovoljne okolnosti i prepreke za učenje te inicirati aktivnosti usmjerene na stvaranje poticajnog i sigurnog okruženja za sve učenike	1 2 3 4 5 0	
učinkovito upravljati razredom u svrhu stvaranja optimalnog okruženja za učenje	1 2 3 4 5 0	
planirati i organizirati učenje izvan škole kako bi se omogućilo učenje u stvarnim životnim situacijama	1 2 3 4 5 0	
osigurati da se svaki učenik razumije i pridržava dogovorenih pravila ponašanja u razredu i školi	1 2 3 4 5 0	

ophoditi se prema svakom učeniku s empatijom i uvažavanjem te uspostavljati ozračje povjerenja, poštivanja različitosti, kolegijalnosti i solidarnosti u razredu i školi	1 2 3 4 5 0	
prepoznavati krizne situacije (npr. psihičko i fizičko zlostavljanje, uništavanje imovine) i znakove učenikova stresa te poduzeti primjerene mjere za njihovo uklanjanje	1 2 3 4 5 0	
zastupati u školi i zajednici prava i odgovornosti djeteta te zagovarati njegove najbolje interese	1 2 3 4 5 0	

SURADNJA U ŠKOLI, S RODITELJIMA I ZAJEDNICOM Licencirani učitelj može:	VAŽNOST	PRIJEDLOG ZA POBOLJŠANJE
uspostavljati i održavati primjerene međuljudske odnose u školi temeljene na empatiji i međusobnom uvažavanju različitosti u mišljenjima	1 2 3 4 5 0	
prepoznati teškoće u svom radu i tražiti podršku ravnatelja i kolega u rješavanju složenih problema u školi	1 2 3 4 5 0	

uključiti se u timski rad u ostvarivanju međupredmetnih kurikulskih tema i školskih interdisciplinarnih projekata	1 2 3 4 5 0	
objasniti roditeljima važnost obitelji u djetetovu učenju i cjelokupnom razvoju	1 2 3 4 5 0	
primijeniti raznovrsne strategije za poticanje roditelja na uključivanje u život škole	1 2 3 4 5 0	
opisati djelokrug rada stručnjaka koji djeluju u školi i zajednici i ostvariti s njima suradnju u pružanju odgovarajuće podrške djetetu	1 2 3 4 5 0	
pokazati informiranost o mogućnostima sudjelovanja u međunarodnoj razmjeni i projektima	1 2 3 4 5 0	

OBRAZOVNI SUSTAV I ORGANIZACIJA ŠKOLE Licencirani učitelj može:	VAŽNOST	PRIJEDLOG ZA POBOLJŠANJE
objasniti ustroj sustava odgoja i obrazovanja, djelokrug rada i ovlasti ustanova u području odgoja i obrazovanja	1 2 3 4 5 0	

objasniti ustroj i način upravljanja školom	1 2 3 4 5 0	
primijeniti u svome radu odredbe zakona, pravilnika i drugih dokumenata koji uređuju sustav odgoja i obrazovanja i učiteljsku profesiju	1 2 3 4 5 0	
doprinijeti učinkovitosti rada škole uključivanjem u rad školskih tijela	1 2 3 4 5 0	
objasniti ulogu, procedure i elemente sustava osiguravanja kvalitete rada	1 2 3 4 5 0	
sudjelovati u izradi i provedbi školskih razvojnih dokumenata	1 2 3 4 5 0	
voditi propisanu školsku dokumentaciju	1 2 3 4 5 0	

PROFESIONALNA KOMUNIKACIJA I INTERAKCIJA Licencirani učitelj može:	VAŽNOST	PRIJEDLOG ZA POBOLJŠANJE
točno i tečno se izražavati u govornoj i pisanoj komunikaciji te primjenjivati pravopisna, gramatička i sintaktička pravila službenog jezika i jezika poučavanja	1 2 3 4 5 0	

dati učenicima jasne upute za rad, smisljeno objasniti ciljeve učenja, primjereno izložiti nove pojmove i logično organizirati ključne informacije	1 2 3 4 5 0	
primijeniti tehnike uspješne komunikacije prilagođene različitim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa	1 2 3 4 5 0	
analizirati učinke vlastitog komuniciranja u različitim profesionalnim situacijama	1 2 3 4 5 0	
primjenjivati primjerene prezentacijske vještine u obraćanju različitim skupinama slušatelja	1 2 3 4 5 0	
upotrebljavati različita komunikacijska sredstva uključujući informacijsko-komunikacijske tehnologije i medije primjereno okolnostima	1 2 3 4 5 0	
prilagoditi poruku komunikacijskim mogućnostima sugovornika kako bi se uspostavilo međusobno razumijevanje	1 2 3 4 5 0	

PROFESIONALNOST I PROFESIONALNI RAZVOJ Licencirani učitelj može:	VAŽNOST	PRIJEDLOG ZA POBOLJŠANJE
objasniti zadaće, profesionalne standarde te društvenu važnost učiteljske uloge i profesije	1 2 3 4 5 0	
primjenjivati etička načela i pravila učiteljske profesije u svom radu te služiti kao model profesionalnog ponašanja kolegama i učenicima	1 2 3 4 5 0	
izraditi individualni plan profesionalnog usavršavanja	1 2 3 4 5 0	
samostalno se koristiti relevantnom stručnom literaturom	1 2 3 4 5 0	
djelotvorno surađivati s mentorima i kolegama u procesu samovrednovanja i vrednovanja vlastitih profesionalnih kompetencija i koristiti povratne informacije za unapređenje vlastitog nastavnog rada	1 2 3 4 5 0	

Završni komentari, upiti i prijedlozi:

Datum ispunjavanja:

HVALA NA SURADNJI!

Prilog 3. Rezultati evaluacija radionica

Dojmovi i impresije o provedbi radionice, razini zadovoljstva dobivenim informacijama te održanim aktivnostima u okviru radionica, prikazani su u analizi evaluacijskih obrazaca.

Radionice su održane za predstavnike ciljnih skupina i krajnjih korisnika u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Splitu u kojima je sudjelovalo 111 sudionika. Ukupno 95 sudionika ispunilo je evaluacijski listić koji je bio anoniman.

Rezultati ocjena pojedinačnih pitanja prikazani su tablično i grafički.

Sudionici su putem evaluacijskog obrasca iskazali osobne dojmove odgovarajući na 6 postavljenih pitanja:

- 1.** Atmosfera tijekom radionice bila je ugodna i poticajna.
- 2.** Radionica je ponudila brojne nove informacije korisne u mom budućem radu.
- 3.** Radionica je bila dobro pripremljena.
- 4.** Molimo Vas da izdvojite što Vam je bilo posebno korisno.
- 5.** Imate li pitanja, primjedbi i prijedloga, navedite ih.
- 6.** Molimo Vas da date opći komentar edukacije.

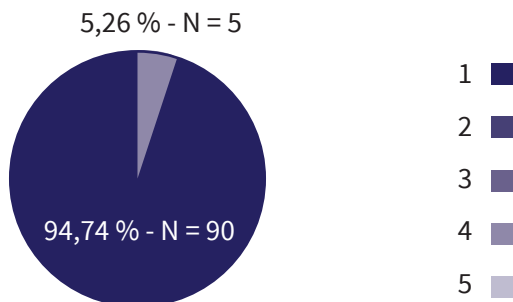
Na prva tri pitanja sudionici su na ljestvici od 1 do 5 procijenili svoje zadovoljstvo sadržajem radionice pri čemu je ocjena 1 značila da se uopće ne slažu dok je ocjena 5 značila da se potpuno slažu sa ponuđenom tvrdnjom.

Sudionici ni jednu tvrdnju nisu vrednovali ocjenom 1 i 2, dok je samo 10 sudionika dalo ocjenu 3 za pojedine tvrdnje.

Atmosfera tijekom radionice bila je ugodna i poticajna (Pitanje 1.)

Na pitanje o atmosferi tijekom radionice 94,74 % sudionika smatra da je atmosfera tijekom radionica bila izrazito ugodna i poticajna.

Atmosfera tijekom radionice bila je ugodna i poticajna

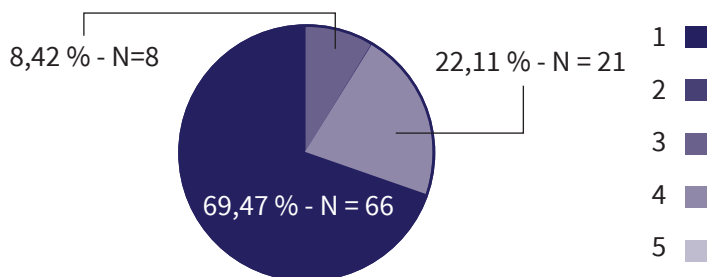

Slika 1. - Evaluacija radionice -
Pitanje 1. Atmosfera tijekom radionice bila je ugodna i poticajna

Radionica je ponudila brojne nove informacije korisne u mom budućem radu (Pitanje 2.)

Na pitanje da li je radionica ponudila brojne nove informacije korisne u njihovom budućem radu 69,47 % sudionika smatra da im je radionica ponudila brojne nove informacije, 22,11 % sudionika već se djelomično susrela u svom radu sa pruženim informacijama, dok 8,42 % sudionika informacije sa radionica već koriste u svom radu.

Radionica je ponudila brojne nove informacije korisne u mom budućem radu

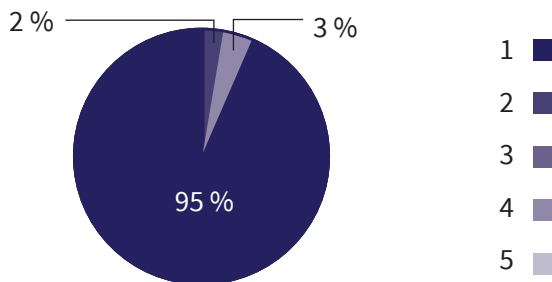

Slika 2. - Evaluacija radionice -
Pitanje 2. Radionica je ponudila brojne nove informacije korisne u mom budućem radu

Radionica je bila dobro pripremljena (Pitanje 3.)

Na pitanje da li je radionica bila dobro pripremljena 95 % sudionika smatra da je radionica izrazito dobro pripremljena.

Radionica je bila dobro pripremljena

Slika 3 – Evaluacija radionice –
Pitanje 3. Radionica je bila dobro pripremljena

Svoje komentare i sugestije sudionici su iskazali u pisanom obliku o tome što im je bilo posebno korisno, koje su im primjedbe i prijedlozi za radionice te su dali opći komentar radionice. Izdvojili smo samo neke.

Molimo Vas da izdvojite što Vam je bilo posebno korisno (Pitanje 4.)

- Promišljanje o ishodima učenja.
- Sumiranje i prezentacija svega što je u projektu do sada napravljeno.
- Impresivna količina posla.
- Rasprava koja je otvorila neka načelna pitanja razvoja standarda kvalifikacija.
- Teorijski naglasci koji su bili podloga za izradu standarda.
- Međusobna komunikacija i raspravljanje.
- Ideja o učiteljima kao profesiji.
- Sudjelovanje u procjeni važnosti pojedinog ishoda učenja.
- Upitnik za provjeru ishoda učenja u standardu kvalifikacije.
- Pregled postignuća projekta – popis ishoda.

Imate li pitanja, primjedbi i prijedloga, navedite ih (Pitanje 5.)

- Podržavam i pohvaljujem ciljeve projekta i uvođenja reda u obrazovni sustav. Nadam se da ćete znanja stečena u ovom projektu, ali i vještine, volju i energiju iskoristiti za buduće slične projekte.
- Samo pohvale.
- Željela bi još sudjelovati.
- Još takvih edukacija.
- Imati češće takve radionice.
- Dulje trajanje radionice- možda kroz 2 radionice.
- Organizirati radionice po školama.
- Više vremena ostaviti za radionički dio.

Molimo Vas da date opći komentar edukacije (Pitanje 6.)

- Vrlo uspješno i konstruktivno.
- Izrazito dobro pripremljeno i zamišljeno, prilagođeno skupini.
- Rasprava je bila angažirana i zanimanje sudionika je bilo na vrlo visokoj razini.
- Super. 😊
- Radionica je odlično organizirana, dugo nisam bila na tako dobroj radionici (organizacija i komunikacija među kolegama).
- Izvrsne voditeljice edukacije.
- Želim da projekt uspije.
- Odlična edukacija, primjenjiva u praksi, jako dobra komunikacija, prijateljska i ugodna atmosfera.
- Edukacija je bila korisna. Predavačice su bile kompetentne i susretljive.
- Edukacija mi je bila i više nego poticajna za daljnji rad i sudjelovanje u ovakvim projektima.
- Odlično pripremljeno, ugodna i poticajna atmosfera uz uvažavanje mišljenja svakog sudionika. Čestitam i hvala!
- Vrlo korisno kao i sami projekt koji je jako potreban u sustavu.
- Edukacija je odlična.
- Zadovoljna sam načinom, organizacijom i provedbom radionice.

Knjiga **Razvoj standarda kvalifikacije za učitelje i njegova primjena u postupku licenciranja** je namijenjena svim sudionicima u odgojno-obrazovnom procesu, a posebno učiteljima pripravnicima i njihovim mentorima kako bi se postiglo jasnije razumijevanje ishoda učenja koji se provjeravaju na kraju perioda uvođenja u profesiju u postupku stjecanja licence za učitelje. Publikaciju treba učiniti dostupnom svim sudionicima u odgojno-obrazovnom procesu, a posebno učitelji-pripravnici i njihovim mentorima kako bi se postiglo jasnije razumijevanje ishoda učenja koji bi se trebali provjeravati na kraju perioda uvođenja u profesiju u postupku stjecanja licence za učitelje.

prof. dr. sc. Vesna Kovač

U knjizi **Razvoj standarda kvalifikacije za učitelje i njegova primjena u postupku licenciranja** detaljno je opisana metodologija rada na prijedlogu standarda kvalifikacije za učitelje i taj tekst može poslužiti kao odličan primjer mnogima koji će u budućnosti kreirati standarde kvalifikacija za razne profesije. Ovo je priručnik koji može biti od izuzetne koristi svima koji se bave obrazovanjem ali može uspješno poslužiti i kao model metodologije izrade standarda kvalifikacija drugih profesija.

prof. dr. sc. Vesna Vlahović-Štetić

Posredničko tijelo razine 1

MZOS

WEB: www.mzos.hr

MAIL: esf@mzos.hr

Posredničko tijelo razine 2

ASOO DEFCO

WEB: www.asoo.hr/defco

MAIL: defco@asoo.hr

Za više informacija o EU fondovima:
www.stukturnifondovi.hr

NACIONALNI
STANDARD
KVALIFIKACIJE
ZA UČITELJE

Projekt je sufinancirala
Europska unija iz
Europskog socijalnog
fonda.